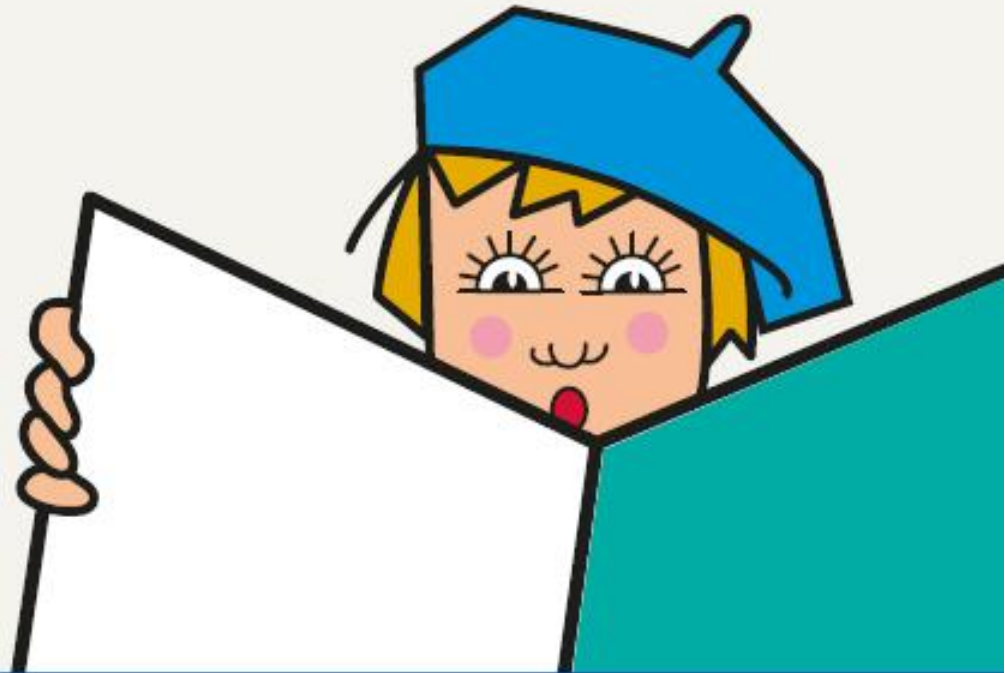

Roberto Altuna Erle

GURE KATONA

Herrikoa, batua eta gaztelania bat eginda

Esker ona

Nere eskerrik beroenak proiektu honetan sinistu, eta, bera aurrera etarateko, animau nauein guztiai zein finantziaziñuaz lagundu dostain erakundiai eta babesliai: Oñatiko Udala, Laboral Kutxa, Fagor Industrial-ONNERA Group eta ULMA fundazioa

Catón. Por alusión al gramático latino <<Dionisio Catón>>,

libro para aprender a leer, de dificultad mayor que la cartilla.

María Moliner. Diccionario de uso del español

Katon, katona. Eskolan eukitzen zen lehenengo liburua.

El Catón, el primer (y único) libro que se tenía en los primeros

cursos escolares. Juan Martín Elexpuru. Bergara aldeko hiztegia

GURE KATONA

Herrikoa, batua eta gaztelania bat eginda

Oñatin euskaraz bizitzeko oinarrizko hiztegia eta gramatika.

Vocabulario y gramática básica para poder vivir en euskara en Oñati.

Roberto Altuna Erle

2023ko azaroa

Egilea:

Roberto Altuna Erle

Diseinua eta maketazioa:

FK Diseinu eta Inprimatzea

Azala:

Jabier Erostarbe

Inprimatzailea:

Gertu (Oñati)

ISBN: 978-84-09-55607-6

Lege Gordailua: D 00968-2023

Azaleko irudia: 1925 urtean Ixaka Lopez

Mendizabalek argitaratutako "Xabiartxo"

liburuko azalean oinarrituta dago.

Ilustrazioaren autorea John Zabalo Ballarin "Txiki" izan zen

ROBERTO ALTUNA ERLE

Betidanik saiatu da bere herriko berbetaren lanketatik abiatuta, euskalkiaren eta batuaren arteko zubi-lanak egiten. Ildo horri jarraituz lan hauek argitaratu ditu, besteak beste:

- Kontzejupetik aldizkariko *TTIRRI-TTARRA* orrialdea (1996-2002)
- *'Oñatiko euskaria ezagutu, aztertu, egin'* liburua (R. Altuna, K. Elortza eta K. Zumalde, 2014)
- *'Oñatiko hika poltsikarari'* liburuxka (I. Etxeberria, R. Altuna, 2020)
- *Oñatiko hizkera* (ULMA Taldeko ikastaroko pilulak, 2020)
- *Kontzejupetik* aldizkariaren lankidea eta *ITTEN* orrialdearen egilea (2015-2023)
- *Oñatiara ikasgelan fitxak* (I. Etxeberria, R. Altuna, 2023)

Roberto Altuna Erle (Oñati, 1959). Euskara irakaslea. Maisu ikasketak Eskoriatzako Irakasle Eskolan egin eta gero, Euskal Filologian lizentziatu zen Deustuko Unibertsitatean. Lan ibilbidea Lehen Hezkuntzan hasi zuen, baina laster aldatu zen helduen euskalduntze arlora, eta hor eman du bizitza osoa, lehenengo Bilboko IRALEN, sei ikasturtez. Ondoren, bere herrira itzulita, HAAE-IVAPEko Larraña Barnetegian eta Bedita Larra-koetxea Udal Euskaltegian. Azken horretan zuzendari jardun du azkeneko bi hamarkada eta erdiz.

“Izan zirelako, gara; garelako, izango dira”

On Jose Migel Barandiaran

Jaioneri, Joneri eta Mikeli, bihotzez!

AURKIBIDEA	ÍNDICE	pag.
Sarrera	Introducción	4
Eskoletarako gida didaktikoa	Guía didáctica para las escuelas	5
Hiztegia eta ikurrak	Vocabulario y símbolos	6
<ul style="list-style-type: none"> • Unibertsoa • Inguruko herriak • Denbora . • Eguraldia • Natura • Etxea • Baserria • Harremanak • Kirola • Hiria • Garraiobideak • Lana • Eskolak • Aisialdia • Erosketak • Janariak eta edariak • Jantziak. Arropa • Neurriak • Osasuna • Gorputza 	<ul style="list-style-type: none"> • El universo • Lugares cercanos • El tiempo • Tiempo atmosférico • La naturaleza • La casa • El caserío • Las relaciones • El deporte • La ciudad • Medios de transporte • El trabajo • Centros escolares • El ocio • Las compras • Comidas y bebidas • El vestido. La ropa • Medidas • La salud • El cuerpo 	<ul style="list-style-type: none"> 6 6 7,8 8, 9 9-11 11,12 12,13 13,14 15 15,16 16 16-18 18,19 19 19 20,21 22 22,23 23 23,24

<ul style="list-style-type: none"> • Kokapenak eta nolakotasunak • Koloreak • Aditzak • Eguneroko hitzak • Ohiturak eta usadioak 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubicaciones y cualidades 24-26 • Los colores 26 • Verbos 26-31 • Palabras comunes 31-34 • Usos y costumbres 34
Gramatika	Gramática
<ul style="list-style-type: none"> • Ezaugarri fonetikoak. • Bokalismoa • Aditz-izenak • Atzizkiak • Deklinabidea • Aditz nagusiak • Sintaxia 	<ul style="list-style-type: none"> • Fonetismo. 35 • Vocalismo 35 • Nombres verbales 35, 36 • Sufijos 36 • Declinación 37 • Verbos principales 38-43 • Sintaxis 44-47
Esaerak	Dichos o proverbios 48-55
Esamoldeak, esapideak	Modismos 56-62
Haur kanta	Canciones infantiles 63
Bibliografia	Bibliografía 64

Sarrera

Oñatin, gaur egun, kalean entzuten diren 10 elkarrizketatik ia 7 euskaraz dira, eta, horietan Oñatiko hizkera entzuten da, gehien-gehienetan. Herriko hizkera hori, ordea, arrotz zaio gurera etorri berria denari edo euskara ikasten hasi berriari.

Beste zenbaiti, aldiz, euskara batua zaio arrotz, herriko hizkeran eroso eta erraz moldatu arren. Eta, azkenik, badira gure artean euskaraz jakin ez eta bien beharra dutenak, herrian hobeto moldatu ahal izateko.

Errealitate horiek guztiak kontuan hartuta, landu dugu esku artean duzun material hau, batetik besterako zubiak egiten joateko, hain zuzen ere.

Hori lortzeko asmoz jarri ditugu hiru zutabetan, bata bestearen parean, herriko hizkera, Batua eta gaztelania; eta horietan, lehenengo, jaso ditugu Oñatin euskaraz bizitzen lagunduko dituzten oinarrizko hainbat berbaren zerrenda; gero, zenbait gramatika-eduki, esamolde eta esapide; eta, amaitzeko, kantu bat edo beste.

Introducción

Hoy en día de 10 conversaciones que se escuchan en Oñati casi 7 son en euskera, y la mayoría de ellas se realizan en el euskera local. Este euskera, sin embargo, se hace extraño al forastero,-a o al alumno,-a que está empezando a aprender la lengua.

A otras personas, en cambio, el euskera oficial o Batua no les es muy cercano, aunque se sientan cómodos y hablen con soltura el euskera local. Y, finalmente, también hay personas que no conocen el euskera y tienen necesidad de las dos formas o registros de la lengua, para poder desenvolverse mejor entre nosotros.

Teniendo en cuenta todas esas realidades, hemos preparado este material que tienes entre manos, con el objetivo de crear puentes entre las diferentes formas lingüísticas. Así hemos dispuesto en tres columnas, una al par de la otra, las formas correspondientes a la lengua local, el Batua y el castellano, y hemos recogido en ellas, primeramente, las palabras básicas que nos van a ayudar a vivir en euskera en nuestro entorno; después, algunos conceptos gramaticales, modismos y locuciones; y, para terminar, varias canciones.

Eskoletarako gida didaktikoa

Eskuetan duzun liburuxka lau atal nagusitan dago banatuta: a) Hiztegia b) Gramatika c) Esaerak eta esamoldeak eta d) Haur kantak

Ikus dezagun banan-banan nola erabil litezkeen atal hauek:

Hiztegia gaika dator antolatuta, eguneroko gaiez eta oinarrizko berbaz osatua. Oinarrizkoa dela diogu, eta, horregatik, Lehen Hezkuntzako lehenengo mailatik hasita erabil liteke, ez du-eta aparteko zailtasunik. Berbok gure ondare komunekoak dira, denok gutxi-asko erabiltzen ditugunak eta denok jakin beharrekoak. Beraz, aurkibidean aipatzen diren gaiak gelan landu ahala ikastea eta irakastea komeniko litzateke. Goragoko mailetan, berriz, kontsulta moduan edo sinonimoak emateko orduan ere aproposak izan daitezke. Hortaz, bakoitzak bere mailan ikasi eta gero, ahoz zein idatziz erabiltzekoak dira, daukagun aberastasuna eta nortasuna Euskal Herrian barrena zabaltzen joateko.

Gramatikaren atalari erreparatuta, esango dugu gramatika konparatiboa dela, hau da, etengabe dabilela herrikoaren eta batuaren artean jauzika; izan ere, gramatikaren atal nagusien bitartez (fonetika, aditz izenak, atzizkiak, deklinabideko kasu nagusiak, aditz nagusien eta sintaxiaren forma bereziak), bata bestearen parean jarrita, hizkuntza-forma baliokideak ematen ditu. Hortaz, gure hizkuntza askoz hobeto jakiteko eta ulertzeko bidea ez ezik, norberak etxetik dakarrena modu logikoan jasotzeko eta balioesteko aukera ere emango digu. Lan hau hizkuntza lantzen den maila guztietan egin daiteke, Lehen Hezkuntzako behe mailetatik gora, aurretik esan dugun moduan, oinarrizkoa baita. Hala eta guztiz ere, irakasleak neurtu beharko luke eman beharreko dosia eta intentsitatea.

Bestalde, **Esaeren eta esamoldeena** mundu bat da, ikaragarri ederra eta aberatsa, ikasleen mundura egokitzen jakin behar dena, euren interesguneen arabera irakatsiz eta erabiliz. Esango dugu ahoz erabiliko direla gehienetan, baina ezingo da baztertu idatzizko testuetan ere erabiltzea

Azkenik, **umeen kantuen** alorra duzue, bere horretan oso motza edo laburra, baina ez horregatik garrantzirik gabekoa; izan ere, kantuen bidez jasotzen ditugu gure fonetika, ahoskera, doinua, erritmoa, hitz jokoak, onomatopeiak, etab. Horiek ere oso adin txikitik aurrera lantzea komeni da. Bertan dagoena aletxo bat besterik ez da, arlo horren erakusgarri edo abiapuntua izan daitekeena.

HIZTEGIXA OÑATIKO ERAN	HIZTEGIA EUSKARA BATUAN	VOCABULARIO EN CASTELLANO
<p>Zirindara honetan jasotako berba gehixenak euskera batuaren aldian ziharo desbardin, edo, fonetika aldetik beste modu batera ahoskaitzen diralako jaso dira, eta mugatu singularrian deklinauta dagoz.</p> <p>Ikurrak eta laburdurak</p> <p>[] entzuten dan modua esaten dosku. Euf.: eufemismua Lagun.: lagunartekua</p>	<p>Zerrenda honetan jasotako berba gehienak euskara batuaren aldean zeharo desberdin, edo, fonetika aldetik beste modu batera ahoskatzen direlako jaso dira, eta mugatu singularrean deklinatuta daude.</p> <p>Ikurrak eta laburdurak</p> <p>[] entzuten den modua adierazten du. Euf.: eufemismoa Lagun.: lagunartekoa</p>	<p>La gran mayoría de los nombres de esta lista están recogidos porque en el euskera local se dicen de una manera muy diferente a la forma del euskera batua o estándar, o cambia mucho su pronunciación, y están declinados en determinado singular.</p> <p>Símbolos y abreviaturas</p> <p>[] significa la forma en que se escucha Euf.: eufemismo Lagun.: lenguaje coloquial</p>
Unibersua	Unibertsoa	El universo
Eguzkixa [éuskixa]	Eguzkia	<i>Sol</i>
Iratargixa	Ilargia	<i>Luna</i>
Ostondua / Zerua	Zerua	<i>Firmamento, cielo</i>
Inguruko herrixak	Inguruko herriak	Lugares cercanos
Bitorixa	Gasteiz	<i>Vitoria</i>
Bizkaixa	Bizkaia	<i>Vizcaya</i>
Gipuzkua	Gipuzkoa	<i>Guipúzcoa</i>
Kiputzak	Gipuzkoarrak	<i>Guipuzcoanos</i>
Mondrague	Arrasate	<i>Mondragón</i>
Naparrua	Nafarroa	<i>Navarra</i>
Panplona	Iruñea / Iruña	<i>Pamplona</i>

Denporia	Denbora	El tiempo (el intervalo)
Astegunak	Astegunak	Días de la semana
Astelehena	Astelehena	<i>Lunes</i>
Martitzena [martesena]	Asteartea	<i>Martes</i>
Eguaztena	Asteazkena	<i>Miércoles</i>
Eguena	Osteguna	<i>Jueves</i>
Egubaikotza [ebaikotza]	Ostirala	<i>Viernes</i>
Zapatua	Larunbata	<i>Sábado</i>
Domekia	Igandea	<i>Domingo</i>
Astegoixena	Asteburua	<i>Fin de semana</i>
Hilabetien izenak	Hilabeteen izenak	Meses del año
Ilbaltza	Urtarrila	<i>Enero</i>
Otsaila	Otsaila	<i>Febrero</i>
Martixa	Martxoa	<i>Marzo</i>
Apirilla	Apirila	<i>Abril</i>
Mariatza	Maiatza	<i>Mayo</i>
Bagilla	Ekaina	<i>Junio</i>
Garagarrilla	Uztaila	<i>Julio</i>
Agostua	Abuztua	<i>Agosto</i>
Agorra	Iraila	<i>Septiembre</i>
Urrixa	Urria	<i>Octubre</i>
Zemendixa	Azaroa	<i>Noviembre</i>
Abendua / Gabonilla	Abendua	<i>Diciembre</i>
Urteko sasoiak	Urtaroak	Estaciones del año
Udabarrixa	Udaberria	<i>Primavera</i>
Udia	Uda	<i>Verano</i>
Udazkena, udagoixena	Udazkena	<i>Otoño</i>
Negua	Negua	<i>Invierno</i>

Orduak	Orduak	Las horas
Hamabittan Ordu bat eta erdixak Ordu bixak Ordu bittan	Hamabietan Ordu bat eta erdiak Ordu biak Ordu bietan	<i>A las doce</i> <i>La una y media</i> <i>Las dos</i> <i>A las dos</i>
Egunaren partiak	Egunaren parteak	Partes del día
Eguardixa Egusentixa, ostargixa Gaba Illunkaria	Eguerdia Egusentia Gaua Ilunabarra	<i>Mediodía</i> <i>Amanecer</i> <i>Noche</i> <i>Anocheecer</i>
Beste batzuk	Beste batzuk	Otros
Aurki Berihela Betik Bixar Bixar arte! Derrepente Etzilimo Haraiñun Igaz Sekula Sekula be ez	Laster Berehala Beti Bihar Bihar arte! Derrepente, bat-batean Etzidamu Herenegun Iaz Inoiz Inoiz ez	<i>Enseguida, pronto</i> <i>Enseguida</i> <i>Siempre</i> <i>Mañana</i> <i>¡Hasta mañana!</i> <i>De repente, de pronto</i> <i>Pasado pasado mañana</i> <i>Anteayer</i> <i>El año pasado</i> <i>Alguna vez</i> <i>Nunca</i>
Eguraldixa [egualdixa]	Eguraldia	Tiempo atmosférico
Antzigarra [antziarra] Antzigarra egin [antziarra iñ] Aterri Bisutsa (edur-, euri-) Edurra Edur-gixixa	Zurda, izotz beltza Zurda egin Aterri Bisutsa (elur-, euri-) Elurra Elur-izpia / Elur-gilba	<i>Escarcha</i> <i>Escarchar</i> <i>Tiempo sin lluvia</i> <i>Ventisca de nieve, de lluvia</i> <i>Nieve</i> <i>Copo muy fino de nieve</i>

<p>Edur-mataza Eramaittua Erlaiñua Eulantza, eulandarra Euleguna Eurixa Galdia Hegu-erria Horeixa Idolaz Iñuntza Justurixa / trumoia Kixkoria Laiñuak Latrontxa-kandelía, garrangia Oñaztua Oñaztarrixa Ostadarra / Ostarkua / Erromako zubixa Ostaizia Ostartia Toketadia [toketaia] Zaldizkua Zaparraria</p>	<p>Elur-maluta Euria edo elurra egiten hasi Behe-lainoa Euri-langarra Euri eguna Euria Bero zapa Hego-errea Ekaitza Elurra edo euria gogotik egitea Ihintza Trumoia / ostotsa Txingor xehea Hodeiak Izotz-kandela Tximista Lurra jotzen duen tximista Ostadarra / Ortzadarra Ekaitza aurreko haizea Ostartea Euri kolpea Euri barra bat Zaparrada</p>	<p><i>Copo de nieve</i> <i>Comenzar a llover o nevar</i> <i>Niebla</i> <i>Llovizna</i> <i>Día de lluvia</i> <i>Lluvia</i> <i>Calor abrasante</i> <i>Viento sur abrasante</i> <i>Tormenta</i> <i>Llover o nevar intensamente</i> <i>Rocío</i> <i>Trueno</i> <i>Granizo menudo</i> <i>Nubes</i> <i>Carámbano</i> <i>Relámpago</i> <i>Rayo que toca tierra</i> <i>Arco iris</i> <i>Viento que precede a la tormenta</i> <i>Claro entre nubes</i> <i>Tormenta fuerte</i> <i>Barra de lluvia</i> <i>Chaparrón</i></p>
Natura	Natura	La naturaleza
Animalixak, ipixtixak	Animaliak, piztiak	Animales no domésticos
<p>Haafixia / Haapixia Ahatia Aingiria Amerauna Amorraña Apapuskixa / Aáparraskillua Armiarmia</p>	<p>Habia Ahatea Aingira Amaraura Amuarraina Zapaburua Armiarma, hamarratza</p>	<p><i>Nido</i> <i>Pato</i> <i>Anguila</i> <i>Tela de araña</i> <i>Trucha</i> <i>Renacuajo</i> <i>Araña</i></p>

<p> Arraipardua / Aeropardua Arraixa Belia (bela bat eta belaak) Biboria Bidixixua [bixixua] Erlabixua Eulixa Frantzes-katua Igaribeixa / Urtxakurra Kabilddaria / Gabillaria Karramarua Katamixarra Katu-maua Kirikixua Laatxorrixa / Labatxurrixa Lupua Markiñetia Marraskillua Matxin-saltokaixa Negutia Pítotxa Serena Subia Txantxikua Txarrapua Txindorrixa Txipeletia / Txipilipetia Txixaria Txorixa Usana </p>	<p> Arrano sugezalea Harraparia Belea (bele bat eta beleak) Mihura Heste-zizarea, bizioa Liztorra Eulia Katajineta Igaraba Gabiraia Karramarroa edo edozein zomorro Katagorria / Urtxintxa Basakatua Kirikinoa, trikua Kilkerra Arrabioa Martin arrantzalea Barraskiloa Matxinsaltoa Txonta Ipurtatsa Pipia Sugea Igela, ugaraxoa Ordotsa Inurria, txindurria Tximeleta, pinpilinpaua Zizarea Txoria Izaina </p>	<p> <i>Águila culebrera</i> <i>Ave rapaz</i> <i>Cuervo</i> <i>Muérdago</i> <i>Lombriz intestinal</i> <i>Avispa</i> <i>Mosca</i> <i>Jineta</i> <i>Nutria</i> <i>Gavilán</i> <i>Cangrejo o cualquier bicho</i> <i>Ardilla</i> <i>Gato montés</i> <i>Erizo</i> <i>Grillo</i> <i>Salamandra</i> <i>Martín pescador</i> <i>Caracol</i> <i>Saltamontes</i> <i>Pinzón común</i> <i>Turón</i> <i>Carcoma</i> <i>Serpiente</i> <i>Rana</i> <i>Macho de cerdo</i> <i>Hormiga</i> <i>Mariposa</i> <i>Lombriz de tierra</i> <i>Pájaro</i> <i>Sanguijuela</i> </p>
<p> Arbolak eta beste Adarra, erramia </p>	<p> Arbolak eta beste Adarra </p>	<p> Árboles y otros Rama </p>

<p>Arbolia Basua Bedarra Iria (ira bat eta iraak) Ixia (ixa bat eta ixaak) Oolduixa Zuraitza</p>	<p>Arbola Basoa Belarra Garoa Ihia (ihi bat eta ihiak) Goroldioa Zuhaitza</p>	<p><i>Árbol</i> <i>Bosque</i> <i>Hierba</i> <i>Helecho</i> <i>Junco</i> <i>Musgo</i> <i>Árbol grande para hacer mástiles</i></p>
<p>Lekuak Aldapia, aldatsa Errekatxua Errekoa Gaiñeria Malkarra Mendixa Plaia</p>	<p>Lekuak Aldapa, aldatsa Errekastoa Erreka Altu-unea, goragunea Malkarra Mendia Hondartza</p>	<p>Lugares <i>Cuesta, pendiente</i> <i>Riachuelo</i> <i>Riachuelo, arroyo, rio</i> <i>Altozano</i> <i>Terreno escabroso</i> <i>Monte</i> <i>Playa</i></p>
Etxia	Etxea	La casa
<p>Zatixak Bebarrua Bentania Leihua Gelia Hormia, paretia Kamaria Obraduria [obrauria] Tximiñixia</p>	<p>Zatiak Ataria Leihoa Leiho txikia Gela Horma Ganbara / Mandioa Saskiak egiteko etxeko tailerra Tximinia</p>	<p>Partes <i>Portal</i> <i>Ventana</i> <i>Ventanita</i> <i>Habitación</i> <i>Pared</i> <i>Camarote / Desván</i> <i>Taller casero para hacer cestos</i> <i>Chimenea</i></p>
<p>Gauzak eta lan-tresnak Argixa Artaazixak Aspiradoria Aszensoria, igotekua</p>	<p>Gauzak eta lan-tresnak Argia Guraizeak Xurgagailua Igotekua</p>	<p>Objetos y utensilios de trabajo <i>Luz</i> <i>Tijeras</i> <i>Aspiradora</i> <i>Ascensor</i></p>

Aulkixa	Aulkia	<i>Banqueta / Taburete</i>
Azucar-ontzixa	Azukre-ontzia	<i>Azucarero</i>
Belakixa / Belaukixa	Ikazkinen pala	<i>Pala de carbonero</i>
Bideua	Bideoa	<i>Vídeo</i>
Bizar-makiña	Bizar-makina	<i>Maquinilla eléctrica</i>
Burupeekua	Burkoa	<i>Almohada</i>
Despertadoria	Iratzargailua, esnagailua	<i>Despertador</i>
Eskobia	Erratza	<i>Escoba</i>
Eskunarruak	Eskularruak	<i>Guantes</i>
Esponjia	Belakia	<i>Esponja</i>
Fregaderia	Sukaltarria	<i>Fregadero</i>
Fregadua [fregaua]	Harrikoa	<i>Fregado</i>
Gatzontzixa	Gatzontzia	<i>Salero</i>
Gelatzua	Laratza	<i>Llar, hogar</i>
Hagiñetako zepillua	Hortzetako eskuila	<i>Cepillo de dientes</i>
Hautsontzixa	Hautsontzia	<i>Cenicero</i>
Imittua	Inbutua / Onila	<i>Embudo</i>
Intxaurrek-haustekua edo apurketakua	Intxaurrek-hauskailua	<i>Cascanueces</i>
Iragazkixa / Iraztontzixa	Iragazkia / Iraztontzia	<i>Colador</i>
Itsulapikua	Itsulapikoa	<i>Hucha</i>
Ixoteko makiña	Ehogailua	<i>Molinillo</i>
Izaria	Izara , maindirea	<i>Sábana</i>
Isuskixa	Txilarrezko erratz handia	<i>Escobón de brezo</i>
Jarlekua / Jasarlekua / Sillia	Jarlekua / Eserlekua / Kadira	<i>Silla</i>
Kafia ixotekua	Kafe-ehogailua	<i>Molinillo de café</i>
Kajoia	Kaxoia / Tiradera	<i>Cajón</i>
Kaldaria	Galdara	<i>Caldera</i>
Komuneko papela	Komuneko papera	<i>Papel higiénico</i>
Kortiñak	Gortinak	<i>Cortinas</i>
Kortxua-kentzekua	Kortxo-kentzekoa	<i>Sacacorchos</i>
Kumia	Sehaska	<i>Cuna</i>
Lorontzixa, tiestua	Loreontzia	<i>Maceta, tiesto, florero</i>
Mahaixa	Mahaia	<i>Mesa</i>

<p>Mahai-zapixa / Zamaua Mesanotxia Morraillua Ohia [oya] Orrazixa Otzaria Plantxia Potiak-eregittekoa Puxetia Telebisiñua Toaillia Txinua Ulia sikaketakua Zartagiña</p>	<p>Mahai-zapia Gau-mahaia Morroiloa Ohea Orrazia Otarrea / Saskia Lisaburdina Pote-irekigailua Gobada Telebista Eskuoihala Kafe-txanoa Ile-lehorgailua Zartagina</p>	<p><i>Mantel</i> <i>Mesilla de noche</i> <i>Cerrojo</i> <i>Cama</i> <i>Peine</i> <i>Cesto, -a</i> <i>Plancha</i> <i>Abrelatas</i> <i>Colada</i> <i>Televisión</i> <i>Toalla</i> <i>Colador</i> <i>Secador de pelo</i> <i>Sartén</i></p>
Baserrixa	Baserría	El caserío
<p>Ganaduak Ardixa Behixa Bigaatxua [biaatxua] Bihorra Bilddotza [billotza] Iriskua Irixa Konejua Txahala Txarrixa Zaldixa</p>	<p>Abereak Ardia Behia Bigantxa Behorra Arkumea Idiskoa Idia Untxia Txahala / Zekorra Txerria / Zerria Zaldia</p>	<p>Animales domésticos <i>Oveja</i> <i>Vaca</i> <i>Ternera pequeña</i> <i>Yegua</i> <i>Cordero</i> <i>Ternero (macho)</i> <i>Buey</i> <i>Conejo</i> <i>Ternero, -a</i> <i>Cerdo</i> <i>Caballo</i></p>
<p>Lekuak Ittoia Larraiña Ortua</p>	<p>Lekuak Ukuilua, korta Larraina Baratzea</p>	<p>Partes <i>Cuadra / Establo</i> <i>Zaguán, antepuerta</i> <i>Huerta</i></p>

Laneko erremintak Aizkoria Akulua Arrana / Arran haundixa Atxurra Boldia Eskuaria Galbahaia Iritixa Leakua Marrajua Mazua (erpillak jotekua) Segia	Laneko erremintak Aizkora Akuilua Zintzarri handia Aitzurra Goldea Eskuarea Galbahea Igitia Larakua Aihotza Mazoa (mokilak jotzekoa) Sega	Herramientas de trabajo Hacha Aguijada Cencerro grande Azada Arado Rastrillo Cedazo Hoz Clavija, pasador Podadera, machete Mazo (rompe terrones) Guadaña
Beste batzuk Arekia Askia Bidetxurra Erpilla Eskortia Koskola (arta koskola, piñu koskola) Olasixa Sitsa	Beste batzuk Erretena, zanga, areka Aska Bidezidorra Mokila Eskorta Oskola (lokotxa, pinaburua) Hesola Simaurra, satsa	Otros Zanja, acequia, canal Pesebre Sendero Terrón Aprisco Cascara (mazorca desgranada, piña) Estaca, várgano Estiércol
Hartu-emunak	Harremanak	Las relaciones
Senidetasuna Aguria Aitta-amak Aittajauna [aittajuna] Aittajaun-amandriak [aittajun-amandriak] Aitta puntakua Aitta-ama puntakuak Amandria	Senidetasuna Agurea Gurasoak, aita-amak Aitona Aitona-amonak Aitabitxia, aita pontekoa Aita-ama pontekoak Amona	Parentesco Viejo, anciano Padres Abuelo Abuelos Padrino Padrinos Abuela

<p>Ama puntakua Anaia, baiña ‘anae bat’ Anai-arrebak, neba-arrebak Andrageixa Andra-gizonak Arrebia Atso-agurak Atsua Biattaj(a)una Biamandria Birkixa edo birki laguna Gizongela / Gizongeixa Illobia Kusiña Llobia Parientia / Áidia Primo-primuak, primo-kusiñak Primua Suiña</p>	<p>Amabitxia, ama pontekoa Anaia eta ‘anaia bat’ Anai-arrebak, neba-arrebak Andregaia, neska-laguna Senar-emazteak Arreba Atso-agureak Atsoa Birraitona Birramona Bikia / Bizkia Senargaia, mutil-laguna Biloba Lehengusina Iloba Ahaidea, senidea Lehengusu-lehengusinak Lehengusua Suhia</p>	<p><i>Madrina</i> <i>Hermano y ‘un hermano’</i> <i>Hermanos (pl.de ambos sexos)</i> <i>Novia</i> <i>Los esposos, el matrimonio</i> <i>Hermana de un hermano</i> <i>Ancianos (pl.de ambos sexos)</i> <i>Anciana</i> <i>Bisabuelo</i> <i>Bisabuela</i> <i>Gemelo, -a / Mellizo, -a</i> <i>Novio</i> <i>Nieto, -a</i> <i>Prima</i> <i>Sobrino, -a</i> <i>Pariente</i> <i>Primos y primas</i> <i>Primo</i> <i>Yerno</i></p>
<p>Familixako zelebraziñuak Batiua Bodia / Ezkontzaia Entierrua / Funerala</p>	<p>Familiako ospakizunak Bataioa Ezkontza Hileta</p>	<p>Celebraciones familiares <i>Bautizo</i> <i>Boda</i> <i>Funeral</i></p>
<p>Beste batzuk Kuadrillia</p>	<p>Beste batzuk Kuadrilla</p>	<p>Otros <i>Cuadrilla</i></p>
<p>Deportia / Kirola</p>	<p>Kirola</p>	<p>El deporte</p>
<p>Aizkolarixa Aizkol-jokua Atxintxikalarixa Igerilarixa</p>	<p>Aizkolaria Aizkora-jokoa Korrikalaria, lasterkaria Igerilaria</p>	<p><i>Leñador</i> <i>Apuesta de hachas</i> <i>Corredor a pie</i> <i>Nadador, -a</i></p>

Kazarixa Pelotaarixa Pelota-jokua Pelotalekua / Frontoia Peskaarixa Sokatiralarixa Sokatiria	Ehiztaria Pilotaria Pilota-jokoa Pilotalekua Errekako arantzalea Sokatiralarixa Sokatira	<i>Cazador, -a</i> <i>Pelotari</i> <i>Juego de pelota</i> <i>Frontón</i> <i>Pescador, -a de río</i> <i>Tirador de cuerda</i> <i>Apuesta de cuerdas</i>
Kapitala	Hiria	La ciudad
Abenidia Aguazil-etxia Aparkamentua Arkupeia Asilua, ospittala Bankua Bidekurtzia Bidia Denda haundixak (hiperrak, superrak,...) Elizia Errege-bidia Estaziñua (autobusena, trenena ...) Etxia Gasolinerixia Iturrixa Jaztetxia Kafeterixia Kalia Kanpantorria Kanposantua Kapillia Kartzelia Katedrala Kontzejua /Aiuntamentua / Etxe haundixa (lagun.)	Etorbidea, hiribidea Udaltzain-etxea Aparkalekua Arkupea Zaharren egoitza Banketxea Bidegurutzia Bidea Erostatxe handiak Eliza Errepidea Geltokia Etxea Gasolindegia Iturria Janztetxea Kafetegia Kalea Kanpandorra Hilerria Kapera Kartzela, presondegia, espetxea Katedrala, eliza nagusia Udaletxea	<i>Avenida</i> <i>Comisaría de la Policía Municipal</i> <i>Aparcamiento</i> <i>Soportal</i> <i>Residencia de ancianos</i> <i>Banco</i> <i>Cruce de caminos</i> <i>Camino</i> <i>Grandes almacenes</i> <i>Iglesia</i> <i>Carretera</i> <i>Estación</i> <i>Casa</i> <i>Gasolinera</i> <i>Fuente</i> <i>Casa donde cambiarse de ropa</i> <i>Cafetería</i> <i>Calle</i> <i>Campanario</i> <i>Cementerio</i> <i>Capilla</i> <i>Cárcel</i> <i>Catedral</i> <i>Ayuntamiento</i>

Lorategixa / Jardiña Losia Parkia Parrokixia Plaza eguna Plazia (lekua eta salerosteko ekintzia) Postia Sagardotegixa Tabernia Torria Txabolía / Etxabolía / Itxabolía Zubixa	Lorategia Espaloia Parkea Parrokia Azoka eguna Plaza / Azoka Zutoina, zutabea Sagardotegia Taberna Dorrea Txabola Zubia	<i>Jardín</i> <i>Acera</i> <i>Parque</i> <i>Parroquia</i> <i>Día de mercado</i> <i>Plaza / Mercado</i> <i>Poste</i> <i>Sidrería</i> <i>Taberna</i> <i>Torre</i> <i>Chabola, choza, caseta</i> <i>Puente</i>
Karriobidiak	Garraiobideak	Medios de transporte
Abiona / Abioia Antomobilla Barkua Bizikletia Txalupia	Hegazkina Autoa Itsasontzia Bizikleta / Txirringa Txalupa	<i>Avión</i> <i>Coche</i> <i>Barco</i> <i>Bicicleta</i> <i>Barca</i>
Lana	Lana	El trabajo
Lanbidiak Abadia [abaria] Aguazilla Alkatia Anderua (hilkajiarena edo santuena) Arotza Barberua / Pelukerua Barkillerua Barrenderua Baserritarra Biajantia Bonberua Botikarixua / Botikarixia Dendarixa	Lanbideak Apaiza Udaltzaina Alkatea Eroalea (hilkutxarena edo santuena) Arotza / Zurgina Ile-apaintzailea Gozoki-saltzailea Kale-garbitzailea Baserritarra / Nekazaria Saltzailea Suhiltzailea Botikaria Dendaria	Oficios <i>Cura</i> <i>Agente de la policía municipal</i> <i>Alcalde</i> <i>Portador (del féretro o de santos)</i> <i>Carpintero, a</i> <i>Peluquero, -a</i> <i>Vendedor de golosinas</i> <i>Barrendero, -a</i> <i>Agricultor, -a</i> <i>Vendedor, -a, representante</i> <i>Bombero, -a</i> <i>Farmacéutico, -a</i> <i>Comerciante, tendero, -a</i>

Dentistia	Dentista	<i>Dentista</i>
Elektrizistia	Argiketaria	<i>Electricista</i>
Enfermerua / Enfermeria	Erizaina	<i>Enfermero, -a</i>
Fotografua / Erretratistia	Argazkilaria	<i>Fotógrafo, -a</i>
Ganauduna	Abeltzaina, ganaduzalea	<i>Ganadero, a</i>
Hojalaterua	Iturgina	<i>Fontanero, -a</i>
Interbentoria	Kontu-hartzailea	<i>Interventor, -a</i>
Kale-saltzaillia	Kale-saltzailea	<i>Vendedor, -a ambulante</i>
Kamarerua	Zerbitzaria	<i>Camarero, -a</i>
Kamiñerua	Bidezaina	<i>Caminero, -a</i>
Kantoria	Kantaria	<i>Cantor, -a</i>
Karnizerua	Harakina	<i>Carnicero, -a</i>
Karreterua	Gurdizaina	<i>Carretero</i>
Kontratistia	Kontratista	<i>Contratista de obras</i>
Kooperatibistia	Kooperatibista, lankidea	<i>Cooperativista</i>
Kontzejala	Zinegotzia	<i>Concejal, -a</i>
Kurtidoria	Larru-ontzailea, larrugina	<i>Curtidor, -a</i>
Maisua / Maistria	Maisua / Maistra, andereño / Irakaslea	<i>Maestro, -a, profesor, -a</i>
Matarifia	Ganadu-hiltzailea	<i>Matarife</i>
Monagillua	Eliz mutila / Akolitoa	<i>Monaguillo</i>
Musikua	Musikaria	<i>Músico</i>
Nagusixa	Nagusia	<i>Patrón, -a</i>
Ofizinistia	Bulegaria	<i>Oficinista</i>
Okulistia	Okulista, oftalmologoa	<i>Oculista, oftalmólogo</i>
Osagillia, medikua	Sendagilea	<i>Médico, -a</i>
Panaderua	Okina	<i>Panadero, -a</i>
Parrokua	Parrokoa / Erretorea	<i>Párroco</i>
Pastoria	Artzaina	<i>Pastor, -a</i>
Periodistia	Kazetaria	<i>Periodista</i>
Sakristaua / Sankristauna	Sakristaua / Elizaina	<i>Sacristán, -a</i>
Sekretarixua	Idazkaria	<i>Secretario, -a</i>
Tratantia (piñu-, txarri-, ganadu-,...)	Tratularia	<i>Tratante, negociante (pinos, ganado...)</i>
Txorrotzailla	Zorrotzailea	<i>Afilador, -a</i>

Ugazaba Ultzegiña Umezaiña Zuritzailia / Igeltserua	Ugazaba Iltzegilea Umezaina Igeltseroa	<i>Dueño, -a, patrono, -a, empresario, -a</i> <i>Clavetero, -a</i> <i>Niñero, -a</i> <i>Albañil, -a</i>
Erreminttak Eskillaria Ladrillua Maillukia Paletia Pikua eta palia Ultzia Zintzela	Lanabesak Eskailera Adreilua Mailua Paleta Pikoa eta pala Iltzea Zizela	Herramientas <i>Escalera</i> <i>Ladrillo</i> <i>Martillo</i> <i>Paleta</i> <i>Pico y pala</i> <i>Clavo</i> <i>Cinzel</i>
Lekuak Almazena Fabrikia Ofiziña	Lekuak Biltegia Lantegia Bulegoa	Lugares Almacén Fábrica Oficina
Eskolak	Eskolak / Ikastetxeak	Centros escolares
Klasiak Akademixia Eskolia Euskaltegixa Gelia Ikastolia Parbularixua / Guarderixia Unibersidadia	Motak Akademia Eskola Euskaltegia Ikasgela Ikastola Haurtzaindegia Unibertsitatea	Tipos <i>Academia</i> <i>Escuela</i> <i>Centro de enseñanza de euskera</i> <i>Aula</i> <i>Ikastola</i> <i>Guardería</i> <i>Universidad</i>
Materialak, aparatuak Boligrafua Dizionarixua / Hiztegixa Grapadoria Inpresoria	Materialak, aparatuak Bolaluma Hiztegia Grapagailua Inprimagailua	Materiales, aparatos <i>Bolígrafo</i> <i>Diccionario</i> <i>Grapadora</i> <i>Impresora</i>

Katona Lapitza Ordenadoria Papelontzixa Reglia Zakarrontzixa	Eskolako lehenengo liburua Lapitza / Arkatza Ordenagailua Paperontzia Erregela Zaborrontzia, zakarrontzia	<i>Catón</i> <i>Lápiz</i> <i>Ordenador</i> <i>Papelera</i> <i>Regla</i> <i>Cubo de la basura</i>
Denpora libria	Aisialdia	El ocio
Ajedreza Albokia Atanboria Bakaziñuak Bersuetia Biboliña Dantzia Dultzaiña Erretrato-makiña Kittarria Musikia Radixua Tanborra Teatrua Telebisiñua Txalapartia Txapak Zinia	Xakea Alboka Panderoa Oporrak Bertso-saioa Biolina Dantza Dultzaina Argazki-makina Gitarra Musika Irratia Danborra Antzerkia Telebista Txalaparta Txindatak Zinema	<i>Ajedrez</i> <i>Alboca (instrumento musical de viento)</i> <i>Pandero</i> <i>Vacaciones</i> <i>Festival de improvisadores</i> <i>Violín</i> <i>Baile</i> <i>Dulzaina</i> <i>Cámara de fotos</i> <i>Guitarra</i> <i>Música</i> <i>Radio</i> <i>Tambor</i> <i>Teatro</i> <i>Televisión</i> <i>Txalaparta</i> <i>Platillos</i> <i>Cine</i>
Errekaduak / Erosketak	Erosketak	Las compras
Berduria Drogerixia Edarixak [eráarixak] Erostuna / Eroslia Estankua / Tabako-dendia Ferreterixia Joyerixia	Barazkia Drogeria Edariak Bezeroa Estankoa / Tabako-denda Burdindegia Bitxi-denda	<i>Verdura</i> <i>Droguería</i> <i>Bebidas</i> <i>Cliente, -a</i> <i>Estanco</i> <i>Ferretería</i> <i>Joyería</i>

Kajero automatikua, kajerua Kajia Karnazerixia Mueblerixia Panaderixia Pastelerixia Pelukerixia / Barberixia Perfumerixia Peskaderixia Poltserixia Poltsia Sarrerria Tintorerixia Urteeria Zapaterixia / Zapata-dendia	Kutzazain automatikoa Kutxa Harategia Altzari-denda Okindegia Gozotegia Ileapaindegia Lurrin-denda Arrandegia Poltsa-denda edo poltsa-lantegia Poltsa Sarrerria Tindategia Irteeria Zapata-denda	<i>Cajero automático</i> <i>Caja</i> <i>Carnicería</i> <i>Mueblería</i> <i>Panadería</i> <i>Pastelería</i> <i>Peluquería</i> <i>Perfumería</i> <i>Pescadería</i> <i>Bolsería (sitio de venta o confección de bolsos)</i> <i>Bolsa</i> <i>Entrada</i> <i>Tintorería</i> <i>Salida</i> <i>Zapatería</i>
Janarixak eta edarixak Jangauzia	Janariak eta edariak Jateko gauzak	Comidas y bebidas Comestibles
Afarixa [afaixa] Ardaua Armozua Arrautzia Artua Azeitunak Azia Azkarrixa Azukarra Baba haundixa Babia Banderillia Bazkarixa [bazkeixa] Berakatz Berakatz zopia	Afaria Ardoa Gosaria Arrautza Artoa Olibak Aza Legamia Azukrea Baba Babarruna Pintxoa, mokadua Bazkaria Baratxuria Baratxuri zopa	<i>Cena</i> <i>Vino</i> <i>Desayuno</i> <i>Huevo</i> <i>Maíz</i> <i>Aceitunas</i> <i>Berza</i> <i>Levadura</i> <i>Azúcar</i> <i>Haba</i> <i>Alubia, frijol</i> <i>Pincho</i> <i>Comida del mediodía, almuerzo</i> <i>Ajo</i> <i>Sopa de ajo</i>

Binagria	Ozpina	<i>Vinagre</i>
Erraziñua	Anoa	<i>Ración</i>
Erremolatxia	Erremolatxa	<i>Remolacha</i>
Fritua	Kroketa	<i>Croqueta</i>
Garbantzua	Txixirioa, garbantzua	<i>Garbanzo</i>
Gatzagixa	Legarra	<i>Cuajo</i>
Gatzatua	Mamia	<i>Cuajada</i>
Gaztaia, baiña 'gaztae bat'	Gazta eta gazta bat	<i>Queso y un queso</i>
Helaua	Izozkia	<i>Helado</i>
Idarra	Ilarra	<i>Guisante</i>
Karapaixua	Pazko opila	<i>Pan de Pascua</i>
Keizia	Gerezia	<i>Cereza</i>
Kipulia	Tipula	<i>Cebolla</i>
Koniflorra	Azalorea	<i>Coliflor</i>
Lapikokua	Eltzekoa	<i>Cocido</i>
Lekia	Leka	<i>Judía verde</i>
Lentejia	Dilista	<i>Lenteja</i>
Letxugia	Uraza	<i>Lechuga</i>
Madaria [maraixa]	Madaria / Udarea	<i>Pera</i>
Mahaspasia	Mahaspasa	<i>Uva pasa</i>
Maillukixa	Marrubia	<i>Fresa</i>
Mandarinia	Mandarina	<i>Mandarina</i>
Mantekillia	Gurina	<i>Mantequilla</i>
Merienda	Askaria	<i>Merienda</i>
Naranjia	Laranja	<i>Naranja</i>
Odolostia	Odolkia	<i>Morcilla</i>
Ogixa	Ogia	<i>Pan</i>
Okarana [okana]	Arana	<i>Ciruela</i>
Okaranpasia	Aranpasa	<i>Ciruela pasa</i>
Okelia	Haragia	<i>Carne</i>
Olixua	Olioa	<i>Aceite</i>
Opilla	Opila	<i>Bollo</i>
Patata erriak	Patata erreak / Patata frijituak	<i>Patatas fritas</i>

Potajia Sagardaua Saldia Talua Tartia Txarradia Txarranka(k) Txorixua [txoixua] Uruna Zanahorixia Zerbezia Zuzía (zuza bat eta zuzáak)	Potajea Sagardoa Salda Taloa Tarta Xerra Txerri-hanka(k) Txorizoa Irina Azenarioa Garagardoa Ziza, zizak	<i>Potaje</i> <i>Sidra</i> <i>Caldo</i> <i>Torta de maíz delgada / Arepa</i> <i>Tarta</i> <i>Filete</i> <i>Manita(s) de cerdo</i> <i>Chorizo</i> <i>Harina</i> <i>Zanahoria</i> <i>Cerveza</i> <i>Seta(s) de primavera</i>
Jantzixak. Erropia	Jantziak. Arropa	El vestido. La ropa
Abrigua Afiela Alkondaria Alpargatak / Afráketak Antiojuak Belarritakuak Egusittako erropia Eskunarruak Fraka motzak Frakak Frakatuak Gabardiña Galtzak Gonia Guardasola Jerseixa Kantzontzilluak Korbatia Makillia / Bastoia	Berokia Orratz buruduna Alkandora Espartinak Betaurrekoak Belarritakoak Jaiegunetako arropa Eskularruak Praka motzak/ Galtza motzak Prakak / Galtzak Bainujantzia Gabardina Galtzerdiak Gona Aterkia / Euritakoa Jertsea Galtzontzilloak Gorbata Makila / Bastoia	<i>Abrigo</i> <i>Alfiler</i> <i>Camisa</i> <i>Alpargatas</i> <i>Gafas</i> <i>Pendientes</i> <i>Ropa de festivo</i> <i>Guantes</i> <i>Pantalones cortos</i> <i>Pantalones</i> <i>Traje de baño</i> <i>Gabardina</i> <i>Medias</i> <i>Falda</i> <i>Paraguas</i> <i>Jersey</i> <i>Calzoncillos</i> <i>Corbata</i> <i>Bastón</i>

Mangia Pañuelua [pañelua] Petriña Pijamia Sonbrerua / Kapelia Tapakixa Txamarria Txanua Ziria	Mahuka Mukizapia Gerrikoa Pijama Kapela Manta, estalkia Zamarra Txanoa Zira	<i>Manga</i> <i>Pañuelo</i> <i>Cinturón</i> <i>Pijama</i> <i>Sombrero</i> <i>Manta, sobrecama</i> <i>Chamarra</i> <i>Gorro</i> <i>Chubasquero, impermeable</i>
Neurrixak	Neurriak	Medidas
Libra bat Libra erdi Libra eta erdi	Kilo erdi Kilo laurden Hiru kilo laurden	<i>Medio kilo</i> <i>Un cuarto de kilo</i> <i>Tres cuartos de kilo</i>
Zenbat Gixi bat, gixitxo bat Larregi Lartxo Pittin bat Pittintxo bat	Zenbat Kizi bat, kizitxo bat Gehiegi Gehiegitxo Pixka bat Pixkatxo bat	Cuanto Una pizca, una brizna Demasiado <i>Demasiado en diminutivo</i> <i>Un poco</i> <i>Un poquito</i>
Osasuna	Osasuna	La salud
Anbulatorixua Bakunia Bihurritua Botikia Ebagixa Erasana Gaixokixa Kalenturia Operaziñua	Anbulatorioa Txertoa Bihurritua Farmazia edo botika Zauria Erasana Gaixotia Sukarra Ebakuntza	<i>Ambulatorio</i> <i>Vacuna</i> <i>Torcedura, esguince</i> <i>Farmacia o fármaco</i> <i>Herida, corte</i> <i>Tirón muscular</i> <i>Enfermizo</i> <i>Fiebre</i> <i>Operación</i>
Gorputza	Gorputza	El cuerpo
Aldéerdixa	Alderdia	<i>Mitad longitudinal del cuerpo</i>

<p>Azazkalak Bekokixa Bernia, zankua Betulia Bihatza (eskukua eta oiñekua) Eskuturra Hagiña Hankia Hatzamarrak Ipurdixa, panderua (euf.) Ipurtxuntzurra Kanua Kokotia Latagiña Lepua / Samia Matraillia Mingaiña Mokorra Mosua Okotsa Orkatillia Paparra Sobaldia Sudurra [surra] Titixa(k) Ukalondua Ulia Zana Zilla</p>	<p>Azazkalak Bekokia / Kopeta Berna, zangosagarra, aztala Betilea 1. Hatza (eskukoa) 2. Behatza (oinekoa) Eskumuturra Hortza Hanka Hatzak (eskukoak) Ipurdia Ipurkonkorra Kokote ingurua Garondoa, lepondoa Hagina Lepoa / Sama Masaila Mihia Aldaka Aurpegia Kokotsa Orkatila Bularra, paparra Sorbalda Sudurra Titia(k) Ukondoa Ilea Zaina Zila / Zilborra</p>	<p><i>Uñas</i> <i>Frente</i> <i>Pantorrilla</i> <i>Pestaña</i> <i>Dedo (1. de la mano. 2. del pie)</i> <i>Muñeca</i> <i>Diente</i> <i>Pierna</i> <i>Dedos de las manos</i> <i>Culo, trasero</i> <i>Rabadilla</i> <i>Zona del cogote</i> <i>Cogote</i> <i>Muela</i> <i>Cuello</i> <i>Mejilla</i> <i>Lengua</i> <i>Cadera</i> <i>Cara</i> <i>Barbilla, mentón</i> <i>Tobillo</i> <i>Pecho, tórax, escote</i> <i>Hombro</i> <i>Nariz</i> <i>Pecho(s)</i> <i>Codo</i> <i>Pelo</i> <i>Vena</i> <i>Ombligo, barriga</i></p>
Lekuak eta zelakotasunak	Kokapenak eta nolakotasunak	Ubicaciones y cualidades
Nun Azpixon	Non Azpian	Donde Debajo

Behian Erdixan Eskuman Ezkerrian Gaiñian Goixan Hurrian Urrin [urriñ]	Behean Erdian Eskuinean / Eskubian Ezkerrean Gainean Goian Hurbil Urrun	<i>Abajo</i> <i>En medio</i> <i>A la derecha</i> <i>A la izquierda</i> <i>Encima</i> <i>Arriba</i> <i>Cerca</i> <i>Lejos</i>
Zelakua Alégeria Añubeia / Aiño-beia Artaburua Barrixa Batua Berekutza, berekorra, egoskorra Biribilla Espeziala, bikaiña Gizena Ibargixa Iñuxentia Kiliña / Mikua Kirtenpotia Lotsabagia [lotsabaia] Maxkala Mehia Mixkiña, mixkiñua Morenua Pottua Rubixua Samurra Sarkiña Serixua	Nolakoa Alaia Laiotza / Ospela Artaburua / Kaikua / Kirtena Berria Etxezalea, etxe-koia Berekoia, tematia Biribila, borobila Bikaina Lodia Egutura Inuzentea, inozoa Mizkina Kirtena Lotsagabea Makala, ahula Mehea / Argala Mizkina Beltzarana Txarra, eskasa Ilehoria Erraza Zakarra, baldarra, fina ez dena. Serioa	Como es <i>Alegre</i> <i>Umbría</i> <i>Tonto / Insustancial</i> <i>Nuevo, -a</i> <i>Casero, -a, amante de su casa</i> <i>Terco, -a, obstinado, -a</i> <i>Redondo, perfecto</i> <i>Especial, excelente</i> <i>Gordo, -a, grueso, -a</i> <i>Solana, sitio soleado</i> <i>Cándido, ingenuo</i> <i>De poco apetito</i> <i>Majadero, -a, estúpido, -a</i> <i>Sinvergüenza</i> <i>Débil, flojo, -a</i> <i>Delgado, -a</i> <i>Melindroso, -a, quisquilloso, -a</i> <i>Moreno, -a</i> <i>Malo, -a escaso, -a</i> <i>Rubio, -a</i> <i>Fácil</i> <i>Desagradable, bruto, -a, falta de educación.</i> <i>Serio, -a</i>

<p>Soilla Tartamutua / Tartamutia Tremenda / Tremendakua Ttattarra Txepela Txikiña Ulegorrixa Xelebria Ximurra Zakarra</p>	<p>Xumea Hitz-motela, totela Izugarria, ikaragarria Tatarra Txepela Baxua Ilegorria Zelebrea, bitxia Xuhurra, zekena Itsusia</p>	<p><i>Sencillo, -a, simple</i> <i>Tartamudo, -a</i> <i>Impresionante, terrible</i> <i>Pequeño, -a</i> <i>Insustancial</i> <i>Bajo, -a</i> <i>Pelirrojo, -a</i> <i>Peculiar, extravagante</i> <i>Tacaño</i> <i>Feo, -a</i></p>
<p>Zela Aberixauta Abixaran / Abixeran Ahuspez Aidante Aienaka Aldar Aldrebeskaldera Amentzerauta Atxintxika Baliente Enkanttauta Eregitta [ereitta] Esperuan Eskastuta, mirrinduta Estresauta Etzindda Iratzarritta Itxuran Izardi bitsetan Jasarritta Kantzauta Lardiauta</p>	<p>Nola Matxuratuta Abiadan Ahuspez Airoso Aieneka Oker Aldrebesaldera Itsututa, obsesionatuta Korrika, lasterka Ondo / Osasun onean Pozik, kontent Irekita Haurdun Eskastuta, mirrinduta Estresatuta Etzanda Esnatuta Itxuran, ondo Izerdi patsetan Eserita Nekatuta Zikinduta, lardastuta</p>	<p>Cómo es, o, cómo está <i>Averiado, -a</i> <i>Corriendo, a toda prisa</i> <i>Boca abajo</i> <i>Ligero, -a, brioso, -a</i> <i>Quejándose, lamentándose</i> <i>Ladeado, inclinado</i> <i>De forma inversa</i> <i>Obsesionado, -a</i> <i>Corriendo</i> <i>Bien, en buen estado de salud</i> <i>Satisfecho, -a</i> <i>Abierto, -a</i> <i>Embarazada</i> <i>Desmejorado, -a</i> <i>Estresado, -a</i> <i>Tumbado, -a</i> <i>Despierto, -a</i> <i>Con buen aspecto, bien</i> <i>Sudando a borbollones</i> <i>Sentado, -a</i> <i>Cansado, -a</i> <i>Ensuciado</i></p>

<p>Larri Makotuta / Mankauta Mozolotuta Nanotuta Ortozik Pittinka-pittinka Politto Politto-politto Pultzaka Serixo, benetan Txintxiliz / Dindilizka Ukatuta Ximurtuta Zelabait</p>	<p>Urduri Jota Ergelduta, tentelduta, lelotuta Indarge Oinutsik Pixkanaka-pixkanaka Ondo Poliki-poliki Bultzaka Benetan, egiatan Zintzilik Jota Zimurtuta Nolabait</p>	<p><i>Nervioso, -a</i> <i>Cansado, -a, agotado, -a</i> <i>Estar atontado, -a</i> <i>Débil, sin fuerzas</i> <i>Descalzo, -a</i> <i>Poco a poco</i> <i>Bien</i> <i>Despacio</i> <i>A empujones</i> <i>En serio, de veras</i> <i>Colgando</i> <i>Cansado, -a, agotado, -a</i> <i>Arrugado, -a</i> <i>De algún modo o manera</i></p>
<p>Koloriak Azula Baltza Berdia Gorrixa Horixa Naranja Urdiña Zikin estalixa Zurixa</p>	<p>Koloreak Urdina Beltza Berdea Gorria Horia Laranja Grisa Zikin estalia Zuria</p>	<p>Colores <i>Azul</i> <i>Negro</i> <i>Verde</i> <i>Rojo</i> <i>Amarillo</i> <i>Naranja</i> <i>Gris</i> <i>Color sufrido</i> <i>Blanco</i></p>
Berbuak	Aditzak	Verbos
<p>Abixau Abonau Abruziu Aditzen[aitzen] emun/Adiketara [aiketara] emun Ahalegiñak egin Aidaatu Aittatu Aittamena emun</p>	<p>Abiatu 2. Jakinarazi, ohartarazi Abonatu Gogait egin, gainezka egin Jakinarazi, ulertarazi Saiatu, ahaleginak egin 1. Eguraldia jaso 2. Norbera alaitu Aipatu Ohartarazi, ohar bat egin</p>	<p><i>Partir, dirigirse 2. Avisar</i> <i>Elogiar, alabar</i> <i>Abrumar, agotar</i> <i>Dar a entender</i> <i>Esforzarse, empeñarse</i> <i>1. Despejar 2. Alegrarse uno</i> <i>Mencionar</i> <i>Advertir</i></p>

<p>Akabau Akabo Akordau Alatu Aleitzi ibilli / Aleitzi esan Albenittu Alegerau Allau Anportu Apartau Apropos egin Armozau Atxilipurdi egin Atxillo egin Atxintxika egin Aurreratu Autso! Autsi!</p>	<p>Hil (animalia) Amaitu, bukatu Akordatu Hotzez minberatu, sorgortu Aliritzi ibilli / Aliritzi esan Albaindu Alaitu Ailegatu Dorpetu, gogortu Aukeratu Nahita edo berariaz egin Gosaldu Itzulipurdi egin Atxilotu, preso hartu Korrika egin Aurreztu edo aurreratu Har ezak/n!</p>	<p><i>Matar o morirse un animal</i> <i>Terminar, acabar</i> <i>Acordarse, recordar</i> <i>Dolerse por el frío, helarse</i> <i>A ojo, al azar</i> <i>Hilvanar</i> <i>Alegrarse</i> <i>Llegar</i> <i>Agarrotarse, volverse torpe</i> <i>Elegir</i> <i>Hacerlo adrede</i> <i>Desayunar</i> <i>Dar una voltereta</i> <i>Detener, Apresar</i> <i>Correr</i> <i>Ahorrar o adelantar a alguien</i> <i>¡Toma!</i></p>
<p>Baltzittu Bariak obatu edo heldu Barriketan egin Batu Bazkeixa egin edo gertatu Berba egin Berbaatu / Berbia emun Bialdu Bildu, kuxkurту Birin egon, laban egon</p>	<p>Belztu Bareak oratu edo heldu Berriketan edo solasean egin Bildu, etxera etorri = etxeratu Kozinatu Hitz egin Adostu, elkarri berba eman, hitzordua jarri Bidali Kuzkurту Labain egon</p>	<p><i>Ennegreecer(se)</i> <i>Tener flato, dolor de bazo</i> <i>Charlar, conversar</i> <i>Recoger, reunir, volver a casa</i> <i>Cocinar</i> <i>Hablar</i> <i>Ponerse de acuerdo, apalabrar, acordar cita</i> <i>Mandar, enviar</i> <i>Encogerse</i> <i>Estar resbaladizo</i></p>
<p>Demanda egin Deskantsau Diar egin Disfrutau</p>	<p>Errieta egin Atseden hartu Deitu Gozatu</p>	<p><i>Regañar, reprender</i> <i>Descansar</i> <i>Lllamar</i> <i>Disfrutar, gozar</i></p>
<p>Ebagi [ebai] Ebali</p>	<p>Ebaki Erabili</p>	<p><i>Cortar</i> <i>Utilizar</i></p>

Ekin Emun Enredau Entendiu Entreteni Erabagi [erabai] Erdú! Eregi [erei] Ernegau Errebertau Errepasau Errezau Eruan Esegi [exei] Eskau Eskribu Eskua emun Espabilau Estuixau Etara Etzin Euki	Ekin, hasi Eman Endredatu Ulertu Entretenitu Erabaki Etor hadi! / Haugi! Ireki Ernegatu, erneguka ibili Lehertu Berrikusi Otoitz egin Eroan, eraman Eseki Askatu Idatzi, eskribitu Eskua eman Ernatu, bizkortu, zolitu Estudiatu / Aztertu Atera Etzan Eduki	<i>Comenzar, empezar</i> <i>Dar</i> <i>Enredar</i> <i>Entender</i> <i>Entretenerse, distraerse</i> <i>Decidir, resolver</i> <i>¡Ven!</i> <i>Abrir</i> <i>Irritar(se), desesperar(se)</i> <i>Reventar, explotar</i> <i>Repasar</i> <i>Rezar, orar</i> <i>Llevar</i> <i>Colgar, tender algo</i> <i>Soltar</i> <i>Escribir</i> <i>Dar la mano</i> <i>Espabilarse</i> <i>Estudiar/ Analizar</i> <i>Salir, sacar</i> <i>Tumbarse</i> <i>Tener</i>
Fan Felizitau Flakau / Mehetu	Joan Zoriondu Argaldu, mehetu	<i>Ir(se)</i> <i>Felicitar</i> <i>Adelgazar</i>
Gertatu Gertu egon Gobernau (ganaduak, egoera bat) Gura izan	Prestatu Prest egon Gobernau (ganaduak, egoera bat) Nahi izan	<i>Preparar</i> <i>Estar dispuesto, -a, preparado, -a</i> <i>Atender al ganado o una situación</i> <i>Querer</i>
Harrapo, lapurtu, oostu Hasarratu Hil (norbait hil edo berez hil) Hoba izan	Harrapatu, lapurtu, ostu Haserretu Hil / Zendu Hobe izan	<i>Coger, robar</i> <i>Enfadarse, enojarse</i> <i>Morir y matar / Fallecer</i> <i>Ser mejor o preferible</i>

Hordeittu Hotzittu	Herdoildu Hoztu	<i>Oxidarse, roñarse</i> <i>Enfriarse</i>
Igarri Igo (dot) Igartu Ikutu Iñausi Ingiratu [ingiatu] Irakurri, aletu Iratzarri Irauntsi Itxoin Itxungi Itzi [itxi] / Jare Ixo (kafia,...) Iziotu [ixutu]	Konturatu, antzeman, nabaritu Igo (naiz) Ihartu Ukitu Kimatu, inausi Moldatu Garandu / Urkuldu Esnatu Irentsi Itxaron Itzali Utzi Eho (kafea, ...) Piztu	<i>Darse cuenta, notar</i> <i>Subir (uno mismo o algún objeto)</i> <i>Secar (planta, hierba, flor ...)</i> <i>Tocar (algo o a alguien, pero no instrumento musical)</i> <i>Podar</i> <i>Arreglárselas</i> <i>Desgranar (el maíz, la alubia ...)</i> <i>Despertar(se)</i> <i>Tragar</i> <i>Esperar</i> <i>Apagar</i> <i>Dejar, prestar</i> <i>Moler (café, ...)</i> <i>Encender</i>
Jaaitzi [jaaitzi] Jaixo Jare / jare egin /Jarein Jasarri / Jarri Jausi Jirau Juntau, alkartu	1. Jaitsi 2. Jetzi Jaio Utzi, askatu Eseri Erori Moldatu Juntatu, elkartu	<i>1. Bajar 2. Ordeñar</i> <i>Nacer</i> <i>Dejar, soltar</i> <i>Sentarse</i> <i>Caer(se)</i> <i>Arreglárselas, apañárselas.</i> <i>Juntarse</i>
Kalau (ume berbetia) Kalba egin (ume berbetia) Kantau Karriau Kastigau Katiau Kaxkaldu Kiku egin / Kuku egin Kirik egin Koittautu, gixajotu	Zerbait esekita geratu gain batean Piper egin Abestu Garraiatu Zigortu Kateatu, lotu Lelotu, burua arindu Bisita laburra egin Begiratu Gizagaixotu	<i>Quedar algo colgado en un alto (lenguaje infantil)</i> <i>Hacer pira, no ir a la escuela (lenguaje infantil)</i> <i>Cantar</i> <i>Transportar, llevar</i> <i>Castigar</i> <i>Enredarse, enrollarse</i> <i>Atontarse, perder la cabeza</i> <i>Dar un vistazo o realizar una visita corta</i> <i>Ojear sin ser visto</i> <i>Volverse cuitado o vulnerable</i>

Komentau Konbidau Konformau Konforme egon Konfundiu Kuku jo	Komentatu, iruzkindu Gonbidatu Konformatu, etsi Ados egon Nahastu, okertu Lur jo	<i>Comentar</i> <i>Invitar</i> <i>Conformarse, aceptar</i> <i>Estar de acuerdo</i> <i>Confundirse, equivocarse</i> <i>Desmoronarse, desvanecerse</i>
Lardiau Leiu Lorriñaatu	Lardastu Irakurri Lorrindu	<i>Ensuciar, embrollar</i> <i>Leer</i> <i>Estropear, echar a perder</i>
Makaldu Marro egin (eguzkixak) Meko egin / Pott egin Meriendau Mihaztu Mirrinddu Mobiu Modutu Moztu	Ahuldu Eguzkia ezkutatu Pot egin Askaldu Bakandu / Mehaztu Mirrindu, eskastu Mugitu Konpondu Moztu	<i>Debilitarse</i> <i>Oscurecerse el sol</i> <i>Desfallecer</i> <i>Merendar</i> <i>Aclarar algo que está denso (un bosque, un campo de nabos,...)</i> <i>Adelgazar, volverse esmirriado</i> <i>Mover(se)</i> <i>Arreglárselas</i> <i>Cortar, esquilar</i>
Nagixak etara Nanotu Narrutan egin / Txortan egin	Nagiak atera Ahuldu Larrutan egin, txortan egin	<i>Desperzarse</i> <i>Debilitarse</i> <i>Follar, joder</i>
Obatu Okurriu Osatu Ospa egin	Oratu, heldu Burruratu, otu Sendatu Alde egin	<i>Agarrar, tomar</i> <i>Ocurrirse</i> <i>Curar(se)</i> <i>Escapar, marcharse</i>
Parra egin Partiu Pasau Patrifiliuak egin Pattal egon Pentsau (nor-nori: xat) Pesamia emun	Berdindu / Ados (egon) (pilotan) Banatu Pasatu / Gertatu Patrifilioak egin Makal egon Iruditu (nor-nori: zait) Dolumina adierazi	<i>Igualar, empatar</i> <i>Repartir</i> <i>Suceder, ocurrir</i> <i>Resolver por la vía rápida</i> <i>Estar endeblucho</i> <i>Parecer, opinar</i> <i>Dar el pésame</i>

Petraldu Pillaatu Plantxau Portau Preguntau Prejiu Pultza egin Puxetia egin edo jo	Petraldu, petral bihurtu Pilatu, metatu Lisatu Portatu Galdetu Frijitu Bultza egin, bultzatu Lixiba / Gobada egin	<i>Volverse impertinente</i> <i>Amontonar</i> <i>Planchar</i> <i>Portarse bien o mal.</i> <i>Preguntar</i> <i>Freir</i> <i>Empujar</i> <i>Hacer la colada</i>
Saludau Samurtu Saniau Seiña egin, umia egin Siestia egin, lokamus bat egin	Agurtu Erraztu 1. Osatu, sendatu 2. Saneatu Umea egin Siesta egin, lo-kuluxka egin	<i>Saludar</i> <i>Facilitar</i> <i>1. Curarse 2. Sanear</i> <i>Dar a luz, alumbrar</i> <i>Echar la siesta</i>
Sistu Tantiau Tardau Topau Txanda-pasa egin Trikitx egin Txaamelia emun / Kastigau Txipittu	Simaurtu, ongarritu Egoera edo ingurua aztertu Behar izan Aurkitu Txanda-pasa-egin Topo egin, tril egin Zigortu Txikitu	<i>Abonar, estercolar</i> <i>Tantear</i> <i>Tardar, necesitar tiempo</i> <i>Encontrar</i> <i>Saltar(se) el turno</i> <i>Encontrarse inesperadamente</i> <i>Castigar</i> <i>Partir algo. Despedazar, destrozar</i>
Urten (nor-nork: dot)	Irten (nor: naiz)	<i>Salir</i>
Xelebretu	Zelebre bihurtu	<i>Convertirse en raro, especial</i>
Zakartu Zarrau / Itxi Zelebrou Zulo egin Zulua egin, zorrak egin	Itsustu Itxi Ospatu Lekua topatu edo egin Zorrak egin	<i>Afear(se), desfigurar(se), desfavorecer</i> <i>Cerrar</i> <i>Celebrar</i> <i>Hacerse un sitio</i> <i>Hacer deudas</i>
Eguneroko berbak	Eguneroko hitzak	Palabras comunes
Abixaria Aldekua Aleitzira	Abiada Auzokoa, etxekonekoa Iritzira	<i>Velocidad</i> <i>Vecino</i> <i>A voleo, a ojo de buen cubero, más o menos</i>

<p>Altaria Amistadia [amistaia] Apopillua Aproposa Arretia Atxilipurdi Aupatza Auspokerixia Auzo nagusixa Auzua</p>	<p>Aldarea Adiskidetasuna, adiskidantza Apopiloa Egokia Ganora Itzulipurdi Korrokada Ahozabalkeria, harrokeria Auzoko batzar nagusia 1.Auzoa 2. Auzoko batzarra</p>	<p><i>Altar</i> <i>Amistad</i> <i>Huésped</i> <i>Adecuado, -a</i> <i>Interés, esmero</i> <i>Voltereta, vuelta de campana</i> <i>Eructo</i> <i>Faroleada, fanfarronada</i> <i>Asamblea general de barrio</i> <i>1. Barrio 2. Asamblea de barrio</i> <i>2.</i></p>
<p>Berbalaarixa Berbalotsa Berbia Bage Biajia Biharlekua [bielekua] Bixamona Bolua Burubidia Buruhaundixa Burukantzaziñua</p>	<p>Berritsua Berbaroa Hitza Gabe Bidaia Arazoa, buruhaustea Biharamuna Boloa Jira, fundamentua, ganora Buruhandia Arazoa, buruhaustea</p>	<p><i>Hablador, -a</i> <i>Ruido o rumor de voces</i> <i>Palabra</i> <i>Sin</i> <i>Viaje</i> <i>Problema</i> <i>1. Día siguiente 2. Resaca (euf.)</i> <i>Monedas arrojadas después de los bautizos</i> <i>Fundamento, decisión, resolución</i> <i>Cabezudo</i> <i>Problema, quebradero de cabeza</i></p>
<p>Derrigorra, derrigorrezkua</p>	<p>Ezinbestekoa</p>	<p><i>Obligatorio, imprescindible</i></p>
<p>Errazoia/Arrazioa Erreakziñua Erregalua Erreusa Errezua, oraziñua Errosarixua Esan gurria Esanguria</p>	<p>Arrazioa Erreakzioa Oparia Erreusa Otoitza Arrosarioa Esan beharra Esanahia</p>	<p><i>Razón</i> <i>Reacción</i> <i>Regalo</i> <i>Defectuoso, -a, rehusado, -a</i> <i>Rezo, oración</i> <i>Rosario</i> <i>Deseo, ganas de expresarse</i> <i>Significado, sentido</i></p>
<p>Fiestia</p>	<p>Jaia, festa, besta</p>	<p><i>Fiesta</i></p>

Galbania Galtzairua Ganoria Gauzia Gomutia Gorantziak Gosia Guarda bazilla(k) Guardasola	Nagikeria Altzairua Ganora Gauza, jeneroa Akordua, oroitzapena Eskumuinak, goraintziak Gosea Guardia zibila(k) Aterkia, euritakoa	<i>Pereza</i> <i>Acero</i> <i>Fundamento, fuste</i> <i>Cosa, genero</i> <i>Recuerdo</i> <i>Recuerdos para alguien</i> <i>Hambre; codicia, avaricia</i> <i>Guardia civil(es)</i> <i>Paraguas</i>
Hordeixa	Herdoila	<i>Herrumbre</i>
Iragoko Ittena Itxaflerua	Joan deneko, iragako Arrastoa, aztarrena Suziria, txapligua, etxafuegoa	<i>Anteriores (referido a tiempo)</i> <i>Pista, señal</i> <i>Cohete (pirotécnico)</i>
Jarduna, barriketia Jokeria Juntalekua Juntia	Berriketa, kontua Joeria Elkargunea Batzarra	<i>Conversación, charla, rollo</i> <i>Tendencia, inclinación</i> <i>Punto de encuentro</i> <i>Asamblea, reunión</i>
Kaixolia Kaka-mutikua Kaka-neskatillia Kargalekua Karnabalak edo aratiztixak Kaskajua Kaskajuen eguna Kaskallukerixia Kastigua Kataia Keia Kerizpeia [keizpeia] Kiltzia Kopetia Kurtzia	Kaiola Kaka-mutikoa Kaka-neskatila Kargalekua Inauteriak Kaskarina eta kirten samarra Kaskarinen eguna, ostirala Lelokeria Zigorra Katea Kea Gerizpea, itzala Giltza Txirikorda, ile korda Gurutzea	<i>Jaula</i> <i>Niño pequeño</i> <i>Niña pequeña</i> <i>Lugar de carga</i> <i>Carnavales</i> <i>De poco seso y algo gamberro</i> <i>Día de casquivanos, viernes</i> <i>Tontería</i> <i>Castigo</i> <i>Cadena</i> <i>Humo</i> <i>Sombra</i> <i>Llave</i> <i>Trenza</i> <i>Cruz</i>
Lakatza	Aldaxka	<i>Esqueje</i>

Lekaixua Lokarrasa Lokatzaia	Irrintzia Zurrunga Lokatza	<i>Grito, relincho</i> <i>Ronquido</i> <i>Barro</i>
Manastia / Banastia Martingalia	Saski handia Amarrua	<i>Cesto grande</i> <i>Treta, ardid, artimaña</i>
Nahaskillia Nanua	Nahaspila Nanua	<i>Desorden, revoltijo</i> <i>Pequeño, -a, canijo, -a</i>
Orratza Ospittala Pakia Paparrekua Parajia Patxua Pekatua Pesamia Periodikua Pittiña Plana / Proiektua Potria (lagun.) Pozua Preguntia Preguntian Premiña Prososiñua Puntuan Putusaiña	Orratza, jostorratza Ospitalea edo Zahar-egoitza Bakea Eranskailua, zintzilikarioa, Lekua, ingurua Musutxoa Bekatua Dolumina (batez ere pl.) Egunkaria Hutsa, ezer ez Egitasmoa Zortea Putzua Galdera Galdezka Premia, beharra 1. Prozesioa 2. Erretolika Duela gutxi Puzker usaina	<i>Aguja</i> <i>Hospital o Residencia de ancianos</i> <i>Paz</i> <i>Pegatina, colgante, identificador, broche</i> <i>Lugar, paraje</i> <i>Besito</i> <i>Pecado</i> <i>Pésame</i> <i>Periódico</i> <i>Poco, poquito</i> <i>Plan, proyecto</i> <i>Suerte</i> <i>Pozo</i> <i>Pregunta</i> <i>Preguntando</i> <i>Necesidad</i> <i>1. Procesión 2. Palabrería, rollo</i> <i>Hace poco tiempo</i> <i>Olor a pedo</i>
Saltsa-maltsia Sapakona / Sakapona Séndia Suzko erruerak	Nahaspila Tortolosa, kurkuluxa Xenda Su artifizialak, suak, suzko erroberak	<i>Desorden, desbarajuste</i> <i>Taba</i> <i>Senda</i> <i>Fuegos artificiales</i>
Takatekua / Golpia Txatxalkerixia Txepelkerixia	Kolpea Lelokeria, arinkeria Lelokeria, arinkeria	<i>Golpe</i> <i>Tontería, simpleza</i> <i>Tontería, simpleza</i>

Txinpartia Txintxiña Txipistiña Txiribixa Txiripia Txistrua Txixa Txixa-errekaria Txorimalua Txua	Txinparta Itokina Zipriztina Txirbila Txiripa Txistua Pixa, txiza Pixa-erreka Buruhaundia Listua, txistua	<i>Chispa</i> <i>Gotera</i> <i>Salpicadura</i> <i>Viruta</i> <i>Chiripa, casualidad</i> <i>Silbido</i> <i>Orina</i> <i>Meada</i> <i>Cabezudo, espantapájaros, títere</i> <i>Saliva</i>
Urontzixa Uskarra Úlixa	Urontzia Puzkerra Urlia	<i>Vaso para el agua / Recipiente o cantimplora</i> <i>Pedo</i> <i>Fulano</i>
Xibittia Xirristua / Irriztua	Makila fina eta malgua Zirrikítua, zirriztua	<i>Palo delgado y flexible</i> <i>Rendija, resquicio</i>
Zakarra Zalamalia Zarramarria Zarraparria Zarraria Zarrautsa Zartaria Zaztadia Zidarra Zirkinzulua	Zaborra, zarama Nahaspila Zaborra Zarraparria Zirrara Zerrautsa Zartada Ziztada Zilarra Bazterra, izkina, txokoa	<i>Basura</i> <i>Desorden, desbarajuste</i> <i>Broza, suciedad</i> <i>Jaleo, estrépito</i> <i>Emoción</i> <i>Serrín</i> <i>Golpe, explosión</i> <i>Pinchazo, punzada</i> <i>Plata</i> <i>Recoveco</i>
Ohitturak eta usarixuak	Ohiturak eta usadioak	Usos y costumbres
Corpus (Christi) eguneko santu biziak Kanposantu-eguna / Domu Santu eguna Txarri hilttia	Corpus (Christi) eguneko santu biziak Domu Santu eguna Txerri hiltzea	<i>Apóstoles del Día de Corpus (Christi)</i> <i>Día de Todos los Santos</i> <i>Matanza (del cerdo)</i>

GRAMATIKIA	GRAMATIKA	GRAMÁTICA
Ezaugarri fonetikuak. Bokalismua	Ezaugarri fonetikoak. Bokalismoa	Fonetismo. Vocalismo
<p>-A + A= -IA: ahizpia, alabia, babia, balia</p> <p>-E + A= -IA: atia, bidia, gaztia, legia</p> <p>-I + A= -IXA: ardixa, garixa, gerrixa harixa, harrixa, herrixa, mendixa, zaldixa</p> <p>-IXA + A= -IXIA: ferixia, gazterixia, istorixia, lelokerixia, ostixia, sakristixia</p> <p>-O + A= -UA: astua, jokua, otsua, talua, zigarrua</p> <p>-U + A= -UA: burua, dirua, kantua, kontua</p> <p>-I + -E, -O = -IXE, -IXO: aixo, balixo, haundixena, jaixo, ...</p>	<p>-A + A= -A: ahizpa, alaba, baba, bala</p> <p>-E + A= -EA: atea, bidea, gaztea, legea</p> <p>-I + A= -IA: ardia, garia, gerria haria, harria, herria, mendia, zaldia</p> <p>-IA+A= -IA: feria, gazteria, istorioa, lelokeria, ostia, sakristia</p> <p>-O + A= -OA: astoa, otsoa, taloa, zigarroa</p> <p>-U + A= -UA: burua, dirua, kantua</p> <p>-I + -E, -O = -IE, -IO: adio [aio], balio, handiena, jaio, ...</p>	<p><i>Estos son los cambios que ocurren del euskera local al euskera batua o estándar cuando al sustantivo se le añade el artículo determinado 'a'.</i></p>
ADITZ-IZENAK	ADITZ-IZENAK	NOMBRES VERBALES
<p>-ITTEN</p> <p>-AU/-IU akaberia dakoin aditzak forma hori hartzen daue:</p> <p>Asmau-asmaitten</p> <p>Borrau-borraitten</p> <p>Prejiu-prejitten</p>	<p>-TZEN</p> <p>-TU amaiera duten aditzek forma hori hartzen dute:</p> <p>Asmatu-asmatzen</p> <p>Borratu-borratzen</p> <p>Frijitu-frijitzen</p>	<p><i>Terminación -ITTEN, en el habla local, o, -TZEN, en batua.</i></p>
<p>-KETA</p> <p>-TU/-DU akaberak eta hiru silaba edo gehixago dakoin aditzak forma hau sortzen daue:</p> <p>Agertu-Agerketan-Agerketia</p> <p>Apurtu-Apurketan-Apurketia</p>	<p>-TZEN</p> <p>-TU /-DU amaierak eta hiru silaba edo gehiago dituzten aditzek forma hau sortzen dute:</p> <p>Agertu-Agertzen-Agertzea</p> <p>Apurtu-Apurtzen-Apurtzea</p>	<p><i>Terminación -KETA, en el habla local o -TZEN, en el euskera batua o estándar, en los nombres verbales provenientes de verbos de tres silabas o más: agerketia (el aparecer); apurketia (el romper); beroketia (el calentarse)</i></p>

Berotu-Beroketan-Beroketia	Berotu-Berotzen-Berotzea	
-T(Z)EIA Bi silabako berbuak -T(Z)EIA akaberia hartzen daue: hartzeia, sartzeia, saltzeia, galtzeia, izteia, pizteia ...	-T(Z)EA Bi silabako aditzek -T(Z)EA amaiera hartzen dute: hartzea, sartzea, saltzea, galtzea, uztea, piztea ...	<i>Verbos de dos sílabas forman el nombre verbal en -T(Z)EIA en el habla local o en -T(Z)EA en batua: el coger, el meter, el vender, el perder, el dejar, el encender ...</i>
ATZIZKIXAK	ATZIZKIAK	SUFIJOS
-DUI /-TUI Gaztañuixa, mahastuixa, otaduixa -GURA Azkuria, barreguria, txixaguria ...	-DI /-TI Gaztainadia, mahastia, otadia ... -GURA Azkura, barregura, txizagura ...	<i>Castañar, viñedo, argomal ...</i> <i>Picor, ganar de reír(se), ganas de orinar...</i>
-JOILLA/-JOLA Harrijoilla, liñajoilla, soñujola ... -KUTZ / -KOTX Bikutza, hirukutza, laukutza	-JOLE Harri-zulatzaila, liho-jolea, soinujolea ... -KOITZ Bikoitza, hirukoitza, laukoitza ...	<i>Barrenador, -a machacador, -a de lino, acordeonista ...</i> <i>Dobles, triples, cuádruples ...</i>
-GINTZAIA Hargintzaia, ikazkintzaia, liburugintzaia ... -ZIÑUA , -SIÑUA Manifestaziñua, produziñua, prososiñua... -TZAIA Lokatzaia, pastoretzaia, soldadutzaia ...	-GINTZA Hargintza, ikazkintza, liburugintza ... -ZIOA, -SIOA Manifestazioa, produkzioa, prozesioa ... -TZA Lokatza, artzantza, soldadutza...	<i>FABRICACIÓN DE...</i> <i>Cantería, carbonería, papelería ...</i> <i>Manifestación, producción, procesión...</i> <i>Barro (barrizal), pastoreo, servicio militar...</i>
-TZAARRA Gizontzaarra, emakumetzarra, aguretzarra ... -TZAILLA Erretzailla, perratzailla, zaintzailla ...	-KOTEA Gizonkotea edo gizatzarra; emakume-puska edo emakumetzarra; agure-puska edo aguretzarra -TZAILE Erretzailea, ferratzailea, zaintzailea ...	<i>Hombretón, mujerona, viejón ...</i> <i>Fumador, -a, herrador, -a, cuidador, -a ...</i>

DEKLINABIDIA / DEKLINABIDEA / DECLINACIÓN

Estos son las diferencias más importantes que ocurren en los casos de la declinación del euskera local al euskera batua o estándar. Laranjaz herriko formak. Zuriz batukoak. En naranja formas locales. En blanco las formas del euskera unificado.

	Mugagabea	Mugatu singularra	Mugatu plurala
Zein	Ume	UmIA	UmiAK
Nor		Umea	Umeak
Zeiñek	Umek	UmiAK	UmiAK
Nork		Umeak	Umeek
Zeiñeri	Umeri	Umiari	UmiAI /-AIRI /-EIRI
Nori		Umeari	Umeei
Zeiñendako/ Zeiñentzako	UmeRENDAKO / UmeRENTZAKO	UmiARENDAKO / UmiARENZAKO	UmiENDAKO / UmiENTZAKO
Norentzat	Umerentzat	Umearentzat	Umeentzat
Zeiñekin / Zeiñegaz	Umerekin / Umegaz	UmiAREKIN / UmiAGAZ	Umiakin
Norekin	Umerekin	Umearekin	Umeekin
Zeiñengandik	Umerengandik	Umiagandik	UmiAKANDIK
Norengandik		Umearengandik	Umeengandik
Zeiñengana	Umerengana	Umiagana	UmiAKANA
Norengana		Umearengana	Umeengana
Zeiñenganaiño	Umerenganaiño	Umiaganaiño	UmiAKAIÑO
Norenganaino	Umerenganaino	Umearengaino	Umeenganaino
Zeiñegatik	Umerengatik	Umiagatik	UmiAKATIK
Norengatik		Umearengatik	Umeengatik
Noruntz	EtxetaRUNTZ	EtxeRUNTZ	EtxiETARUNTZ
Norantz	Etxetarantz	Etxerantz	Etxeetarantz

Umiak jan dau = Umeak jan du = *El niño ha comido* UmIAKANA fan da = Umeengana joan da = *Ha ido a donde los niños* Umiak jan daue = Umeek jan dute = *Los niños han comido* UmIAKATIK pasau xako hori = Umeengatik pasatu zaio hori = *Le ha ocurrido por los niños.* UmiAI/-AIRI/-EIRI esan dostet = Umiei esan diet = *Se lo he dicho a los niños* UmiAGAZ etorri da = Umearekin etorri da = *Ha venido con el niño* UmiENDAKO/ UmiENTZAKO ekarri dot = Umeentzat ekarri dut = *Lo he traído para los niños* EtxeRUNTZ abixau da = Etxerantz abiatu da = *Ha partido hacia casa*

BERBO NAGUSIXAK	ADITZ NAGUSIAK	VERBOS PRINCIPALES
<p>GURA IZAN Orainaldixa / Singularra Nik gura dot [gurot] Hik gura dok/n [gurok / guron] Harek gura dau Guk gura dogu [guru] Zuk gura dozu [guruzu] Zuek gura dozue [guruzue] Hareik gura daue</p>	<p>NAHI IZAN Orainaldia / Singularra Nik nahi dut Hik nahi duk/n Hark nahi du Guk nahi dugu Zuk nahi duzu Zuek nahi duzue Haiek nahi dute</p>	<p>VERBO QUERER <i>Gura izan en el euskera local y Nahi izan en el euskera batua o estándar.</i> Querer. Presente <i>Yo quiero</i> <i>Tú quieres</i> <i>Él /Ella quiere</i> <i>Nosotros,-as queremos</i> <i>Usted quiere</i> <i>Vosotros,-as queréis</i> <i>Ellos,-as quieren</i></p>
<p>GURA IZAN Lehenaldixa / Singularra Nik gura neben Hik gura hian Harek gura eben Guk gura geben Zuk gura zebein Zuek gura zeuen / zebein / zeuein Hareik gura euen</p>	<p>NAHI IZAN Lehenaldia / Singularra Nik nahi nuen Hik nahi huen Hark nahi zuen Guk nahi genuen Zuk nahi zenuten Zuek nahi zenuten Haiek nahi zuten</p>	<p>Querer. Pasado <i>Yo quería</i> <i>Tú querías</i> <i>Él/Ella quería</i> <i>Nosotros,-as queríamos</i> <i>Usted quería</i> <i>Vosotros,-as queríais</i> <i>Ellos,-as querían</i></p>
<p>EGON aditza Orainaldixa Ni nago Hi hago Ha dago Gu gagoz [gauz] Zu zagoz [zauz] Zuek zagozai [zauzei] Hareik dagoz [dauz]</p>	<p>EGON aditza Orainaldia Ni nago Hi hago Hura dago Gu gaude Zu zaude Zuek zaudete Haiek daude</p>	<p>VERBO HABER O ESTAR Presente <i>Yo estoy</i> <i>Tu estás</i> <i>Él /Ella está. // hay</i> <i>Nosotros,-as estamos</i> <i>Usted está</i> <i>Vosotros,-as estáis</i> <i>Ellos,-as están</i></p>

Lehenaldixa Ni nenguen Hi henguen Ha eguen Gu gegontzen [geuzen] Zu zegontzen [zeuzen] Zuek zegontzein [zeuzeiñ] Hareik egozen [euzen]	Lehenaldia Ni nengoen Hi hengoen Hura zegoen Gu geunden Zu zeunden Zuek zeundeten Haiek zeuden	Pasado <i>Yo estaba</i> <i>Tú estabas</i> <i>Él/Ella estaba // había</i> <i>Nosotros,-as estábamos</i> <i>Usted estaba</i> <i>Vosotros,-as estabais</i> <i>Ellos,-as estaban</i>
IBILLI	ARI IZAN	ESTAR HACIENDO ALGO
Ni lanian nabil Hi lanian habil Ha lanian dabil Gu lanian gabiltz [gabitz] Zu lanian zabiltz [zabitz] Zuek lanian zabiltzai [zabitzai] Hareik lanian dabiltz [dabitz]	Ni lanean ari naiz Hi lanean ari haiz Hura lanean ari da Gu lanean ari gara Zu lanean ari zara Zuek lanean ari zarete Haiek lanean ari dira	<i>Yo estoy trabajando</i> <i>Tu estas trabajando</i> <i>Él / Ella está trabajando</i> <i>Nosotros,-as estamos trabajando</i> <i>Usted está trabajando</i> <i>Vosotros,-as estáis trabajando</i> <i>Ellos,-as están trabajando</i>
ERAGIN	ERAGIN eta -ARAZI	OBLIGAR A ...
Barre eragin dost Berba eragin doskue Etorri eragin xat Ekarri eragin dostet	Barre eragin dit Berba eragin digute Etorrarazi dut Ekarrarazi diet	<i>Me ha hecho reír</i> <i>Nos han hecho hablar</i> <i>Le he hecho venir</i> <i>Les he hecho traer.</i>
NOR-NORI Orainaldixa / Sing. eta Pl.	NOR-NORI Orainaldia / Sing. eta Pl.	QUÉ a QUIÉN (Suceder algo a uno mismo, -a) Presente
Neri etorri xat Hiri etorri xak/n Hari etorri xako Guri etorri xaku Zuri etorri xatzu Zuei etorri xatzue Hareiri etorri xate	Niri etorri zait / zaizkit Hiri etorri zaik/n // zaizkik/n Hari etorri zaio / zaizkio Guri etorri zaigu / zaizkigu Zuri etorri zaizu / zaizkizu Zuei etorri zaizue / zaizkizue Haiei etorri zaie / zaizkie	<i>A mí me ha / han venido</i> <i>A ti te ha / han venido</i> <i>A él / ella le ha / han venido</i> <i>A nosotros,-as nos ha / han venido</i> <i>A usted le ha / han venido</i> <i>A vosotros,-as os ha / han venido</i> <i>A ellos,-as les ha / han venido</i>

NOR-NORI Lehenaldixa / Sing. eta Pl.	NOR-NORI Lehenaldia / Sing. eta Pl.	QUÉ a QUIÉN (Suceder algo a uno mismo, -a) Pasado
Neri etorri xaten Hiri etorri xaken/xanan Hari etorri xakon Guri etorri xakun Zuri etorri xatzun Zuei etorri xatzuen Hareiri etorri xaten	Niri etorri zitzaidan / zitzaizkidan Hiri etorri zitzaian/nan // zitzaizkian/nan Hari etorri zitzaion / zitzaizkion Guri etorri zitzaigun / zitzaizkigun Zuri etorri zitzaizun / zitzaizkizun Zuei etorri zitzaizuen / zitzaizkizuen Haiei etorri zitzaien / zitzaizkien	<i>A mí me vino / me vinieron</i> <i>A ti te vino / me vinieron</i> <i>A él / ella le vino / le vinieron</i> <i>A nosotros,-as nos vino / nos vinieron</i> <i>A usted le vino / le vinieron</i> <i>A vosotros, -as os vino / os vinieron</i> <i>A ellos, -as les vino / les vinieron</i>
NOR-NORK Orainaldixa/ Sing. eta Pl.	NOR-NORK Orainaldia / Sing. eta Pl.	QUIÉN HA HECHO QUÉ Presente / Sin. y Pl.
Nik ogixa(k) ekarri dot/dittut Hik ogixa(k) ekarri dok/n // dittuk/n Harek ogixa(k) ekarri dau/dittu Guk ogixa(k) ekarri dogu/dittugu Zuk ogixa(k) ekarri dozu/dittuzu Zuek ogixa(k) ekarri dozue/dittuzue Hareik ogixa(k) ekarri daue/dittue	Nik ogia(k) ekarri dut / ditut Hik ogia(k) ekarri duk/n // dituk/n Hark ogia(k) ekarri du / ditu Guk ogia(k) ekarri dugu /ditugu Zuk ogia(k) ekarri duzu /dituzu Zuek ogia(k) ekarri duzue /dituzue Haiek ogia(k) ekarri dute /dituzte	<i>Yo he traído pan/panes</i> <i>Tú has traído pan/panes</i> <i>Él / Ella ha traído pan/panes</i> <i>Nosotros,-as hemos traído pan/panes</i> <i>Usted ha traído pan/panes</i> <i>Vosotros,-as habéis traído pan/panes</i> <i>Ellos,-as han traído pan/panes</i>
NOR-NORK Lehenaldixa/ Sing. eta Pl.	NOR-NORK Lehenaldia / Sing. eta Pl.	QUIÉN HIZO QUÉ Pasado / Sin. y Pl.
Nik ogixa(k) ekarri neben/nittuan Hik ogixa(k) ekarri hian/ hittuan Harek ogixa(k) ekarri eben/zittuan Guk ogixa(k) ekarri geben/gittuan Zuk ogixa(k) ekarri zeben/zittuen Zuek ogixa(k) ekarri zebein/zittuein Hareik ogixa(k) ekarri euen/zittuain	Nik ogia(k) ekarri nuen/nituen Hik ogia(k) ekarri huen/hituen Hark ogia(k) ekarri zuen/zituen Guk ogia(k) ekarri genuen/genituen Zuk ogia(k) ekarri zenuen/zenituen Zuek ogia(k) ekarri zenuten/zenituzten Haiek ogia(k) ekarri zuten/zituzten	<i>Yo traje pan/panes</i> <i>Tú trajiste pan/panes</i> <i>Él / Ella trajo pan/panes</i> <i>Nosotros,-as trajimos pan/panes</i> <i>Usted trajo pan/panes</i> <i>Vosotros,-as trajisteis pan/panes</i> <i>Ellos,-as trajeron pan/panes</i>

NOR-NORI-NORK Orainaldixa / Sin. eta Pl.	NOR-NORI-NORK Orainaldia / Sin. eta Pl. (Nori: hari)	<i>QUIÉN HA HECHO QUÉ A QUIÉN Presente / Sin. y Pl.</i>
Nik hari ogixa(k) eruan xat Hik hari ogixa(k) eruan xak/n Harek hari ogixa(k) eruan xao Guk hari ogixa(k) eruan xaugu Zuk hari ogixa(k) eruan xatzu Zuek hari ogixa(k) eruan xatzue Hareik hari ogixa(k) eruan xaue	Nik ogia(k) eraman diot/dizkiot Hik ogia(k) eraman diok/n // dizkiok/n Hark ogia(k) eraman dio/dizkio Guk ogia(k) eraman diogu/dizkiogu Zuk ogia(k) eraman diozu/dizkiozu Zuek ogia(k) eraman diozue/dizkiozue Haiek ogia(k) eraman diote/dizkiote	<i>Yo le he llevado pan/panes Tú le has llevado pan/panes El /ella le ha llevado pan/panes Nosotros,-as le hemos llevado pan/panes Usted le ha llevado pan/panes Vosotros,-as le habéis llevado pan/panes Ellos,-as le han llevado pan panes</i>
NOR-NORI-NORK Lehenaldixa / Sin. eta Pl.	NOR-NORI-NORK Lehenaldia / Sin. eta Pl. (Nori: hari)	<i>QUIÉN HIZO QUÉ A QUIÉN Pasado / Sin. y pl.</i>
Nik hari ogixa(k) eruan notsan Hik hari ogixa(k) eruan hotsan Harek hari ogixa(k) eruan otsan Guk hari ogixa(k) eruan gotsan Zuk hari ogixa(k) eruan zotsan Zuek hari ogixa(k) eruan zotsain Hareik hari ogixa(k) eruan otsain	Nik ogia(k) eraman nion/nizkion Hik ogia(k) eraman hion/hizkion Hark ogia(k) eraman zion/zizkion Guk ogia(k) eraman genion/genizkion Zuk ogia(k) eraman zenion/zenizkion Zuek ogia(k) eraman zenioten/zenizkioten Haiek ogia(k) eraman zioten/ zizkioten	<i>Yo le llevé pan panes Tú le llevaste pan/panes Él /Ella le llevo pan/panes Nosotros,-as le llevamos pan/panes Usted le llevó pan/panes Vosotros,-as le llevasteis pan/panes Ellos,-as le llevaron pan/panes</i>
BALDINTZIA ZEIN (Aurrekoa)	BALDINTZA NOR (Aurrekoa)	<i>CONDICIONAL QUIÉN (Primera parte)</i>
Ni fango banintz Hi fango bahintz Ha fango balitz Gu fango bagiña/bagintza Zu fango baziña/bazintza Zuek fango baziñai/bazintzai Hareik fango balira	Ni joango banintz Hi joango bahintz Hura joango balitz Gu joango bagina Zu joango bazina Zuek joango bazinete Haiek joango balira	<i>Si yo fuera o fuese Si tú fueras o fueses Si él/ella fuera o fuese Si nosotros,-as fuéramos o fuésemos Si usted fuera Si vosotros,-as fuerais o fueseis Si ellos,-as fueran o fuesen</i>

BALDINTZIA ZEIN (Ondorixua)	BALDINTZA NOR (Ondorioa)	CONDICIONAL QUIÉN (Segunda parte)
Ni etorriko nintzake Hi etorriko hintzake Ha etorriko litzake Gu etorriko giñake/gintzake Zu etorriko ziñake/zintzake Zuek etorriko ziñakiei/zintzakiei Hareik etorriko lirake	Ni etorriko nintzateke Hi etorriko hintzateke Hura etorriko litzateke Gu etorriko ginateke Zu etorriko zinateke Zuek etorriko zinatekete Haiek etorriko lirateke	<i>Yo vendría</i> <i>Tú vendrías</i> <i>Él/ella vendría</i> <i>Nosotros,-as vendríamos</i> <i>Usted vendría</i> <i>Vosotros,-as vendrías</i> <i>Ellos,-as vendrían</i>
BALDINTZIA ZEIÑEK (Aurrekoa)	BALDINTZA NORK (Aurrekoa)	CONDICIONAL QUIÉN (Primera parte)
Nik salduko baneu/banittu Hik salduko baheu/bahittu Harek salduko baleu/balittu Guk salduko bageu/bagittu Zuk salduko bazeu/bazittu Zuek salduko bazeue/bazittuei Hareik salduko baleue/balittue	Nik salduko banu/banitu Hik salduko bahu/bahitu Hark salduko balu/balitu Guk salduko bagenu/bagenitu Zuk salduko bazenu/bazenitu Zuek salduko bazenute/bazenituzte Haiek salduko balute/balituzte	<i>Si yo vendiera</i> <i>Si tú vendieras</i> <i>Si él/ella vendiera</i> <i>Si nosotros-as vendiéramos</i> <i>Si usted vendiera</i> <i>Si vosotros-as vendierais</i> <i>Si ellos-as vendieran</i>
BALDINTZIA ZEIÑEK (Ondorixua)	BALDINTZIA NORK (Ondorioa)	CONDICIONAL QUIÉN (Segunda parte)
Nik erosiko neuke/nittuke Hik erosiko heuke/hittuke Harek erosiko leuke/littuke Guk erosiko geuke/gittuke Zuk erosiko zeuke/zittuke Zuek erosiko zeukiei/zittukiei Hareik erosiko leukiei/littukiei	Nik erosiko nuke/nituzke Hik erosiko huke/hituzke Hark erosiko luke/lituzke Guk erosiko genuke/genituzke Zuk erosiko zenuke/zenituzke Zuek erosiko zenukete/zenituzkete Haiek erosiko lukete/lituzkete	<i>Yo compraría</i> <i>Tú comprarías</i> <i>Él /ella compraría</i> <i>Nosotros-as compraríamos</i> <i>Usted compraría</i> <i>Vosotros-as compraríais</i> <i>Ellos-as comprarían</i>

AHALERIA ZEIN (Oraiña-Hipotetikua)	AHALERA NOR (Oraina)	POTENCIAL QUIÉN Intransitivo (Presente-Hipotético)
Ni fan neike Hi fan heike Ha fan leike Gu fan geike Zu fan zeike Zuek fan zeikei Hareik fan leikei	Ni joan naiteke /ninteke Hi joan haiteke/hinteke Hura joan daiteke/liteke Gu joan gaitezke/gintezke Zu joan zaitezke/zintezke Zuek joan zaitezket/zintezkete Haiek joan daitezke/litezke	<i>Yo puedo / podría ir</i> <i>Tú puedes / podrías ir</i> <i>Él /ella puede / podría ir</i> <i>Nosotros-as podemos / podríamos ir</i> <i>Usted puede / podría ir</i> <i>Vosotros-as podéis / podríais ir</i> <i>Ellos-as pueden / podrían ir</i>
AHALERIA ZEIÑEK (Oraiña-Hipotetikua)	AHALERA NORK (Oraina)	POTENCIAL QUIÉN Transitivo (Presente-Hipotético)
Nik egin neike Hik egin heike Harek egin leike Guk egin geike Zuk egin zeike Zuek egin zeikei Hareik egin leikei	Nik egin dezaket/nezake eta pl. Hik egin dezakek/n // hezake eta pl. Hark egin dezake/lezake eta pl. Guk egin dezakegu/genezake eta pl. Zuk egin dezakezu/zenezake eta pl. Zuek egin dezakezue/zenezakete eta pl. Haiek egin dezakete/lezakete eta pl.	<i>Yo puedo / podría hacer (una o varias cosas)</i> <i>Tú puedes / podrías hacer</i> <i>Él/Ella puede / podría hacer</i> <i>Nosotros-as podemos/podríamos hacer</i> <i>Usted puede / podría hacer</i> <i>Vosotros-as podéis / podríais hacer</i> <i>Ellos-as pueden / podrían hacer</i>

SINTAXIA (Egitturak eta lokailluak)	SINTAXIA (Egiturak eta lokailuak)	SINTAXIS (Frases y nexos)
<p>BARIK: <i>Indar barik nago Mobiu barik egon nintzan denporalian</i></p> <p>ZEREN / ZEIÑEN GAIÑIAN: <i>Pedroren gaiñian dabiltz berbetan</i></p>	<p>GABE: <i>Indar gabe nago Mugitu gabe egon nintzen denboraldi luzean.</i></p> <p>ZERI/ NORI BURUZ: <i>Pedrori buruz ari dira hizketan</i></p>	<p>SIN: <i>Ando sin fuerzas Estuve sin moverme durante una temporada.</i></p> <p>ACERCA DE, SOBRE: <i>Están hablando acerca de Pedro.</i></p>
<p>BE: <i>Jatorra da eta dirua be badako</i></p> <p>BE BAI: <i>Ardo gorrixa eran dot eta baltza be bai.</i></p> <p>BE EZ: <i>Xemikorik / txikitarik be ezta kot!</i></p> <p>BE EZ: <i>Jon ezta agertu eta Joxe be ez.</i></p>	<p>ERE: <i>Jatorra da eta dirua ere badauka</i></p> <p>ERE BAI: <i>Ardo gorria edan dut eta beltza ere bai.</i></p> <p>ERE EZ: <i>Zentimorik ere ez daukat!</i></p> <p>ERE EZ: <i>Jon ez da agertu eta Joxe ere ez.</i></p>	<p>TAMBIÉN, ADEMÁS: <i>Es majo y además tiene dinero</i></p> <p>TAMBIÉN: <i>He bebido clarete y también tinto.</i></p> <p>NI: <i>¡No tengo ni un cuarto!</i></p> <p>TAMPOCO: <i>Jon no ha aparecido y José tampoco.</i></p>
<p>BERRIZ: <i>Amaia etxian da; Jaione, berriz, erromerixan</i></p> <p>-(E)NA konpletibua: <i>Ezagun dozu ulixaren alabia zariena.</i></p> <p>LETXE: <i>Zein bizi da, ba, zu letxe?</i></p>	<p>BERRIZ, ALDIZ, ORDEA: <i>Amaia etxean da; Jaione, berriz, erromerian</i></p> <p>-(E)LA konpletiboa: <i>Ezagun duzu urliaren alaba zarela.</i></p> <p>LEGEZ / BEZALA: <i>Zein bizi da, bada, zu legez / bezala?</i></p>	<p>EN CAMBIO: <i>Amaia está en casa; Jaione, en cambio, en la romería.</i></p> <p>QUE completiva: <i>Ya se ve que eres hija de fulano, -a.</i></p> <p>COMO: <i>¿Hay alguien que viva como tú?</i></p>
<p>LAKO: <i>Guk lakuak zer egin bihar dogu, ba, hor?</i></p> <p>LAKOTXIA: <i>Zuria lakotxia erosi dot.</i></p>	<p>BEZALAKO: <i>Guk bezalakoak zer egin behar dugu, bada, hor?</i></p> <p>BEZALAKOXEA: <i>Zurea bezalakoxea erosi dut.</i></p>	<p>COMO: <i>¿Unas personas como nosotras qué pintamos ahí?</i></p> <p>COMO: <i>He comprado uno como / igual que el tuyo</i></p>
<p>MODUAN: <i>Esandako moduan egin dot</i></p>	<p>BEZALA: <i>Esan bezala egin dut.</i></p>	<p>COMO: <i>He hecho como me han dicho</i></p>

<p>MODUKUA: <i>Esandako modukua ekarri dot</i></p> <p>MODUKO: <i>Egoeria betiko moduko larrixa da</i></p>	<p>BEZALAKOA: <i>Esan bezalakoia ekarri dut.</i></p> <p>BEZAIN: <i>Egoera beti bezain larria da</i></p>	<p>COMO: <i>He traído como el que me han dicho</i></p> <p>TAN COMO: <i>La situación es tan grave como siempre.</i></p>
<p>EI: <i>Haren nobixia frantsesa ei da</i></p> <p>ETE: <i>Nundik nora ete dabil?</i></p> <p>AHALAZ BAT: <i>Esan ahalaz bat damutu egin naiz.</i></p>	<p>OMEN: <i>Haren andregaia frantsesa omen da</i></p> <p>OTE: <i>Nondik nora ote dabil?</i></p> <p>ORDUKO: <i>Esan orduko damutu egin naiz.</i></p>	<p>PARTICULA MODAL: <i>La novia de él por lo visto es francesa</i></p> <p>DUDA: <i>¿Por dónde andará?</i></p> <p>EN CUANTO: <i>En cuanto lo dije me arrepentí.</i></p>
<p>ZEREN BEGIRA: <i>Andria jubilatuen begira nago biaje hori egitteko / Andria noiz jubilaue begira nago biaje hori egitteko</i></p> <p>-TERUNZKUAN / TERUNZKOTAN: <i>Etortzerunzkuan konturatu naiz</i></p> <p>OSTIAN: <i>Afal ostian egongo gara</i></p>	<p>NOIZ: <i>Andrea noiz jubilatuko zain nago bidaia hori egiteko.</i></p> <p>-T(Z)ERAKOAN: <i>Etortzerakoan konturatu naiz</i></p> <p>ONDOREN: <i>Afal ondoren egongo gara</i></p>	<p>ESPERANDO A: <i>Estoy esperando a que se jubile mi mujer para hacer ese viaje</i></p> <p>CUANDO, AL ...: <i>Me he dado cuenta al venir.</i></p> <p>DESPUÉS: <i>Estaremos después de cenar.</i></p>
<p>ORDUKO: <i>Argia etorri orduko faten da</i></p> <p>ALDE: <i>Arratsaldia pasau alde fan giñan Donostiara</i></p>	<p>BEZAIN PRONTO / AZKAR/ AGUDO: <i>Argia etorri bezain pronto joaten da.</i></p> <p>-T(Z)ERA, -T(Z)EKO: <i>Arratsaldea pasatzera joan ginen Donostiara.</i></p>	<p>EN CUANTO, NADA MÁS: <i>La luz en cuanto viene se va.</i></p> <p>A, CON EL FIN DE: <i>Fuimos a San Sebastián a pasar la tarde</i></p>

<i>Hemen geratu nintzan jornala irabazi alde</i>	<i>Hemen geratu nintzen jornala irabazteko</i>	<i>Aquí me quedé para ganarme el pan.</i>
BETIK: <i>Zure etxia betik izan da euskaldunen etxia</i> BETIBE: <i>Betibe faten naiz plazara errekaduetara.</i> BETIBE: <i>Bi orduan ailegauko gara, aguro fanda betibe.</i>	BETIERE: <i>Zure etxea betiere izan da euskaldunen etxea.</i> NOIZEAN BEHIN: <i>Noizean behin joaten naiz plazara mandatuetara.</i> BALDIN ETA: <i>Bi orduan helduko gara, baldin eta agudo joaten bagara.</i>	SIEMPRE, EN TODO MOMENTO: <i>Tú casa siempre ha sido casa de vascos.</i> DE VEZ EN CUANDO: <i>De vez en cuando voy a la plaza de compras.</i> SIEMPRE Y CUANDO: <i>Llegaremos en dos horas siempre y cuando vayamos rápido.</i>
EZKERO: <i>Zapatua ezkeru eztoz ulixa ikusi</i> ZEATIK: <i>Nik segiuko neuke, zeatik oso konforme nenguen.</i> ZEATIK EZE: <i>Eztoz zinera fan gura, zeatik eze diru barik nago</i>	-Z GERO /-TIK: <i>Larunbataz gero / Larunbatetik ez dut urlia ikusi.</i> BAIT- / -ETA: <i>Nik segituko nuke, oso konforme bainengoen / nengoen eta.</i> BAIT- / -ETA: <i>Ez dut zinemara joan nahi, dirurik gabe bainago.</i>	DESDE: <i>Desde el sábado no he visto a fulano,-a.</i> PUESTO QUE, YA QUE: <i>Yo seguiría, pues estaba muy contento.</i> PUESTO QUE, YA QUE: <i>No quiero ir al cine, pues estoy sin blanca.</i>
-T(T)ERA: <i>Iñork jakittera, gure Patxik onduen</i> -ENAN: <i>Emunenan be, askorik ez emun.</i> ADIÑA [AIÑA]: <i>Hau da haundiz ha adiña</i> LAIN: <i>Ardautarako lain egin ezkeru, konforme!</i>	-T(Z)EKOTAN: <i>Inork jakitekotan, gure Patxik ondoen.</i> -T(Z)EKOTAN: <i>Ematekotan ere, askorik ez eman.</i> ADINA: <i>Hau da haundiz hura adina</i> BESTE: <i>Ardotarako beste eginez gero, konforme!</i>	SI...; DE...: <i>De saberlo alguien, Patxi lo sabrá mejor que nadie.</i> SI..., DE...: <i>Si le vas a dar, no le des mucho.</i> TANTO COMO: <i>Este es tan grande como aquel</i> TANTO COMO: <i>Si sacamos tanto como para vino, estamos conformes.</i>

<p>ARTIAN BE: <i>Kantzauta egon, eta artian be ezin erretirau!</i></p> <p>ORDUAN: <i>Orduan, zuek zer egin bihar dozue afal ostian?</i></p>	<p>ORAINDIK: <i>Nekatuta egon, eta oraindik ezin etxeratu / erretiratu.</i></p> <p>HORTAZ / BERAZ: <i>Hortaz, zuek zer egin behar duzue afaldu ondoren?</i></p>	<p>AÚN: <i>Aun estando cansados/as no se podían retirar.</i></p> <p>ENTONCES, POR LO TANTO, POR CONSIGUIENTE: <i>¿Entonces, que vais a hacer después de cenar?</i></p>
<p>HORTARAZKO: <i>Hortarazko, zertara etorri gara, ba, honaiñotxe?</i></p> <p>HORRETARA EZKERO: <i>Horretara ezkerro, pentsau egin biharko dogu zer egin.</i></p>	<p>HORTAZ /BERAZ: <i>Hortaz, zertara etorri gara, bada, honainotxe?</i></p> <p>HORRETARA EZKERO: <i>Horretara ezkerro, pentsatu egin biharko dugu zer egin.</i></p>	<p>ENTONCES, POR LO TANTO, POR CONSIGUIENTE: <i>¿Entonces, a que hemos venido hasta aquí?</i></p> <p>EN TAL CASO / EN ESE CASO: <i>En tal caso, tendremos que pensar que hacer.</i></p>
<p>IZANGO BADA BE: <i>Bi arrautzatxo ekarri dittut, izango bada be!</i></p> <p>GAIÑETIKUAK: <i>Lezesarrikuak eta Uribarrikuak kalera egin dogu, eta gaiñetikuak etxera fan dira.</i></p>	<p>-T(Z)EKO ERE: <i>Bi arrautzatxo ekarri ditut, edukitzeko ere!</i></p> <p>GAINERAKOAK: <i>Lezesarrikoak eta Uribarrikoak kalera egin dugu, eta gainerakoak etxera joan dira.</i></p>	<p>SI HA DE SER; PARA QUE...: <i>He traído dos huevos, para que haya</i></p> <p>LOS DEMÁS, EL RESTO: <i>Los de Lezesarri y los de Uribarri hemos venido a la calle, y los demás se han ido a casa.</i></p>

Oharra:

Herriko gramatika hobeto ezagutu gura izanez gero, jo 'Oñatiko euskeria' liburura.

Nota:

Para conocer mejor la gramática local, consultad el libro *Oñatiko euskeria*

ESAERAK	ESAERAK	DICHOS o PROVERBIOS
Aitta santua baiño papistagua izan	Aita santua baino papistagoa izan	<i>Ser más papista que el Papa</i>
Aginddutakua bat, jasotakua bi, hartutakuarekin konformau hadi!	Agindutakoa bat, jasotakoa bi, hartutakoarekin konformatu hadi!	<i>A caballo regalado no se le mira al diente.</i>
Ahuntza basuan, pertza gelatzuan	Ahuntza basoan, pertza laratzean	<i>Cada cosa en su sitio</i>
Apirillaren azkenian, ostrua haitz gaiñian	Apirilaren azkenean, hostoa haitz gainean	<i>A últimos de abril verás la hoja en la peña.</i>
Arantzarik bariko larrosarik ez	Arantzarik gabeko arrosarik ez	<i>No hay rosas sin espinas.</i>
Araotz, garirik ez eta galauts!	Araotz, garirik ez eta galauts!	<i>Mucho ruido y pocas nueces</i>
Artículo 33, kasurik be ez!	Artículo 33, kasurik ere ez!	<i>No hay más desprecio que no hacer aprecio</i>
Asto bat hil eta beste bat jaixo	Asto bat hil eta beste bat piztu	<i>A rey muerto, rey puesto</i>
Asto fan eta mando etorri	Asto joan eta mando etorri	<i>Genio y figura hasta la sepultura</i>
Auzoko behiak errape haundi	Auzoko behiak errape handi	<i>De su suerte contento, uno de ciento</i>
Azak azatzen, porruak porrutzan / Ibagixan keizak, añubixan masustak	Azak azatzen, porruak porrutzan / Eguteraan gereziak, ospelean masustak	<i>Cada mochuelo en su olivo</i>
A zelako bi, bata zu eta bestia ni	A ze pareka karakola eta barea	<i>Tal para cual</i>
Azkar eta ondo usuak hegan	Azkar eta ondo usoak hegan	<i>Pronto y bien rara vez juntos se ven.</i>
Bakoitzak bere astuari arre!	Bakoitzak bere astoari arre!	<i>Primero es Dios que los santos</i>
Bakoitzari beria, Jaungoikuaren legia	Bakoitzari berea, Jaungoikuaren legea	<i>A Dios lo que es de Dios, y al Cesar lo que es del Cesar</i>

Balego eta balira aspaldi fan dira	Balego eta balira aspaldi joan dira	<i>Hacer castillos en el aire</i>
Balizko errotiak urunik ez	Balizko errotak irinik ez	<i>Donde no hay mata, no hay patata.</i>
Begira daguenari, denporia luze	Begira dagoenari, denbora luze	<i>El que espera desespera</i>
Berakatza baiño fiñagua izan	Baratxuria baino finagoa izan	<i>Ser más fino que el oro</i>
Berrogei urtetik gora, tripia ez busteia hoba	Berrogei urtetik gora, tripa ez bustitzea hobe	<i>Después de los cuarenta no te mojes la barriga</i>
Bidia balkoitik neurtu	Bidea balkoitik neurtu	<i>Ver los toros desde la barrera</i>
Bizitza aldiz, astoz edo zaldiz	Bizitza aldiz, astoz edo zaldiz	<i>La vida avanza sin pausas, a veces bien y otras no tan bien.</i>
Burubide txarra dabillenak amaiera txarra	Burubide txarra dabilenak amaiera txarra	<i>Quien mal anda mal acaba.</i>
Bururik ez eta txapela gura	Bururik ez eta txapela nahi	<i>Quien cabeza no tiene, no ha menester bonete</i>
Dabillen harrixari, oolduirik ez!	Dabilen harriari, goroldiorik ez!	<i>Piedra que rueda no cría musgo. Lo que marcha, funciona</i>
Daguenian bonbon, eta eztaguenian egon!	Dagoenean bonbon, eta ez dagoenean egon!	<i>Aprovecha cuando haya, y cuando no aguanta</i>
Dakonak aldean eta dakixenak mingaiñian fan	Daukanak aldean eta dakienak mingainean joan	<i>Irse con lo que sabe y con lo que tiene</i>
Dana gura, dana galdu / Agokada haundixa gura dauenari samaan geratu.	Dena gura, dena galdu / Ahokada handia gura duenari eztarrian geratu.	<i>La avaricia rompe el saco</i>
Debaldeko manduari etxako hagiñetara begiraketan.	Debaldeko mandoari ez zaio hagiñetara begiratzen	<i>A caballo regalado no se le mira al diente</i>

Diruak txakurra be dantzan ifintten dau Diruak malkarrak launtzeen	Diruak txakurra ere dantzan jartzen du Diruak malkarrak berdintzen edo lautzen	<i>El dinero mueve el mundo</i> <i>El dinero mueve el mundo</i>
Edo bapez, edo golpez! Errementarixaren etxian zotza burduntzi Erromes fan, lekua galdu Esku bakarrak ezin dau txalorik egin Estuketan dana ezta denbora askuan biziko. Etxe hutsa, demanda hutsa Etxian-etxian gelatzua baltza eta geurian baltzena Ezetz esaten eztauenak, baietz esaten dau	Edo batere ez, edo kolpez! Errementariaren etxean zotza burruntzi Erromes joan, lekua gal Esku bakarrak ezin du txalorik egin Estutzen dena ez da denbora askoan biziko. Etxe huts, gerra huts Etxean-etxean laratza beltza eta geurean beltzena Ezetz esaten ez duenak, baietz esaten du	<i>¡Cuando mucho, cuando nada!</i> <i>En casa del herrero cuchillo de palo</i> <i>El que fue a Sevilla perdió su silla</i> <i>Sólos, -as no somos nada, siempre necesitamos de alguien.</i> <i>El que apura poco dura / La prisa mata</i> <i>Estomago hambriento no tiene oídos.</i> <i>En todas las casas cuecen habas y en la mía a calderadas</i> <i>El que calla otorga</i>
Gaizki esanak barkatu eta ondo esanak goguan hartu. Gastiasoro ikusi barikua izan! Gaur ni eta zu bixar, danok etorri bihar!	Gaizki esanak barkatu eta ondo esanak gogoan hartu. Gastiasoro ikusi gabekoa izan! Gaur ni eta zu bihar, denok etorri behar!	<i>Perdona las cosas mal dichas y recuerda las buenas.</i> <i>¡No tener mucho mundo!</i> <i>Dentro de cien años, todos calvos</i> <i>La muerte no disculpa a nadie</i>

<p>Gauza bat da esatia eta beste bat egittia.</p> <p>Gero dixuenak bego dixo</p> <p>Gizonak ekin, Jaungoikuak egin</p> <p>Gizurra esan neben Getarixan, ni baiño lehenago zan atarixan</p> <p>Gizurrak pauso laburra</p> <p>Goiz gorri, arratsalderako itturri</p> <p>Goizian goiz jaikitten danari Jaungoikuak lagunketan xao</p> <p>Gose antzian eta zor antzian bizitten da onduen</p> <p>Gustoko lekuan, aldaparik ez</p>	<p>Gauza bat da esatea eta beste bat egitea</p> <p>Gero dioenak bego dio</p> <p>Gizonak ekin, Jaungoikoak egin</p> <p>Gezurra esan neben Getarian, ni baino lehenago zen atarian</p> <p>Gezurrak pausu laburra</p> <p>Goiz gorri, arratsalderako iturri</p> <p>Goizean goiz jaikitzen denari Jaungoikoak laguntzen dio</p> <p>Gose antzean eta zor antzean bizitzen da onduen</p> <p>Gogoko tokian, aldaparik ez</p>	<p><i>Del dicho al hecho hay un gran trecho</i></p> <p><i>Luego dice lo que dice</i></p> <p><i>El hombre propone y Dios dispone</i></p> <p><i>Antes se pillá al mentiroso que al cojo</i></p> <p><i>Antes se pillá al mentiroso que al cojo</i></p> <p><i>Por la mañana arreboles, por la tarde lluvia</i></p> <p><i>A quien madruga Dios le ayuda</i></p> <p><i>La moderación es buena recomendación</i></p> <p><i>La sarna con gusto no pica</i></p>
<p>Haizia buruan eta ibilli munduan Haizia nora, zapiak hara!</p> <p>Hasarriak konponketara ez fan inora</p> <p>Harrixa bota eta eskua gorde!</p> <p>Hasixak egiña dirudi, egiñak urregorrixa</p>	<p>Haizea buruan eta ibili munduan Haizea nora, zapiak hara!</p> <p>Haserreak konpontzera ez joan inora</p> <p>Harría bota eta eskua gorde!</p> <p>Hasiak egiña dirudi, eginak urregorría</p>	<p><i>Andar de la ceca a la Meca</i> <i>¿Donde va Vicente? Donde va la gente.</i></p> <p><i>No te metas en camisa de once varas.</i></p> <p><i>Echar la piedra y esconder la mano</i></p> <p><i>Camino comenzado, medio andado</i></p>

<p>Hau da hau pobrien mintegixa!</p> <p>Hezi bagia, hezitzaile on!</p> <p>Hogeita hamaika eskutik izan/euki</p>	<p>Hau da hau pobreen mintegia!</p> <p>Hezi gabea, hezitzaile on!</p> <p>Hogeita hamaika eskutik izan/eduki</p>	<p><i>A perro flaco, todo son pulgas</i></p> <p><i>Mal domado, buen domador</i></p> <p><i>Tener la sartén por el mango.</i></p>
<p>Ibai nahasixa, arrantzalien irabazixa</p> <p>Ittoa behiez gainezka eta artaldia be sartu gura</p> <p>Iturrira sarri doian pitxarra apurtu egitten da</p>	<p>Ibai nahasia, arrantzaleen irabazia</p> <p>Ukuilua behiez gainezka eta artaldea ere sartu gura</p> <p>Iturrira sarri doan pitxarra apurtu egiten da</p>	<p><i>A rio revuelto ganancia de pescadores</i></p> <p><i>Éramos pocos y parió la abuela</i></p> <p><i>Tanto va el cántaro a la fuente que al fin se quiebra</i></p>
<p>Jabe askoren txakurra, gosiak hil</p> <p>Jaungoikuari erregututa, lanari ekindda</p> <p>Jaten dauenak zeozer egingo dau</p> <p>Jokua ezta errenta, hoba da oillua erreta</p>	<p>Jabe askoren txakurra, goseak hil</p> <p>Jaungoikoari erreguz, beharrari mailuz</p> <p>Jaten duenak zer edo zer egingo du</p> <p>Jokoa ez da errenta, hobe da oiloa erreta</p>	<p><i>Unos por otros, la casa sin barrer.</i></p> <p><i>A Dios rogando y con el mazo dando</i></p> <p><i>Con pan y vino se anda el camino.</i></p> <p><i>El juego no es Jauja sino camino de perdición.</i></p>
<p>Kandelarixo bero, negua gero</p> <p>Kandelarixo hotz, negua motz</p> <p>Kanpo larrosa, etxeko arantza</p> <p>Kanpuan uso, etxian otso</p> <p>Kanpotik etorri eta etxetik botako zaue</p> <p>Kanpotik etorri eta eurak nagusi</p>	<p>Kandelario bero, negua gero</p> <p>Kandelario hotz, negua motz</p> <p>Kanpoan uso, etxean otso</p> <p>Kanpotik etorri eta etxetik botako zaituzte</p> <p>Kanpotik etorri eta eurak nagusi</p>	<p><i>Si por Candelario caliente, el invierno vendrá luego. Y si por Candelario hace frio, el invierno será corto</i></p> <p><i>En la calle cordero, y en casa lobo</i></p> <p><i>De fuera vendrán y de casa te echarán</i></p> <p><i>De fuera vendrán y de casa te echarán</i></p>

Kontuak garbi, adiskidiak zahar Kendu eta ifiñi ez, akabo!	Kontuak garbi, adiskideak zahar Kendu eta ipini ez, amaitu!	<i>Al pan, pan, y al vino, vino.</i> <i>Quita y no pon se gasta el montón</i>
Lanetik urten bihar dau! Lehenengan barkatu. Bigarrenian markatu. Eta hirugarrenian urkatu. Leku danetan txakurrak ortozik Lekutan xagok/n Mendaro!	Lanetik irten behar du! Lehenengoan barkatu. Bigarrenian markatu. Eta hirugarrenian urkatu. Leku guztietan txakurrak oinutsik Lekutan zegok/n Mendaro!	<i>Cualquier logro es fruto del esfuerzo</i> <i>A la primera perdonar. A la segunda marcar. Y a la tercera ahorcar.</i> <i>En todas partes cuecen habas</i> <i>Andar por los cerros de Úbeda</i>
Mariatza euritsu, urtia ogitsu Merkian karua, Bergarako narrua Min bariko arrana, hordeixak jan	Maiatza euritsu, urtea ogitsu Merkean karua, Bergarako larrua Mihi gabeko arrana, herdoilak jan	<i>Agua de mayo, pan para todo el año.</i> <i>Lo barato sale caro</i> <i>El que no llora, no mama</i>
Nere etxe pobria, Burgos dana baiño hobia Nolako Maritxu, halako Perutxo! Nori beria, Jainkoaren legia Nori beria, zuzenbidia	Nork bere etxe pobrea, erregena baino hobia Nolako Maritxu, halako Perutxo! Nori berea, Jainkoaren legea Nori berea, zuzenbidea	<i>Casa propia es un tesoro que no es pagado con oro.</i> <i>¡Ser tal para cual!</i> <i>A cada cual lo suyo, y a Dios lo de todos</i>
Odolostiak eta buzkantzak ordietan izaten dira Ogi gogorrari hagin zorrotza Oillua gero baiño, arrautzia orain hoba!	Odolkiak eta buzkantzak ordainetan izaten dira Ogi gogorrari hagin zorrotza Oiloa gero baino, arrautza orain hobe!	<i>El dar va con el tomar / Donde las dan, las toman</i> <i>A pan duro, diente agudo</i> <i>Más vale pájaro en mano que ciento volando</i>

Oiñezkorik gura ez, eta zaldizkorik etorri ez! Osasuna munduko ondasuna	Oinezkorik gura ez, eta zaldizkorik etorri ez! Osasuna munduko ondasuna	<i>Lo mejor es enemigo de lo bueno</i> <i>Entre salud y dinero, salud primero</i>
Paguari ezin xako intxaurrik eskatu! Piñu-kaskarak be onak dira sutarako	Pagoari ezin zaio intxaurrik eskatu! Pinaburuak ere onak dira sutarako	<i>No le pidas peras al olmo</i> <i>Lo que no mata, engorda</i>
Saiaketan danari Jaungoikuak lagunketan Jaungoikuari erreguz, biharrari mailluz San Andres txarrixak askaan trabes Segurura jo egik/n eta asmauko dok/n Sutan probaitten da eltzia	Saiatzen denari Jaungoikoak laguntzen Jaungoikoari erreguz, beharrari mailuz San Andres txerriak askan trabes Segurura jo ezak/n eta asmatuko duk/n Sutan probatzen da eltzea	<i>A Dios rogando y con el mazo dando</i> <i>A Dios rogando y con el mazo dando</i> <i>Por San Andrés el cerdo al revés.</i> <i>Más vale malo conocido que bueno por conocer</i> <i>El oro se prueba en el crisol</i>
Txapela buruan eta ibili munduan Txonpiok be bere gustua egin ei eben Txori bakoitza bere adarrera Txorixak baiño buru gutxiago euki	Txapela buruan eta ibili munduan Txonpiok ere bere gustua egin omen zuen Txori bakoitza bere adarrera Txoriak baino buru gutxiago eduki	<i>Ancha es Castilla</i> <i>Fulano también hizo su antojo</i> <i>Zapatero a tus zapatos</i> <i>Tener menos cabeza que un chorlito</i>
Ura fan eta gero presia egin	Ura joan eta gero presa egin	<i>Tiempo ido, nunca más venido</i>

<p>Ura eta sua, orkatillatik behera</p> <p>Urriñeko intxaurrek hamalau, bertaratu eta lau.</p> <p>Usua usuarekin, belia beliarekin</p>	<p>Ura eta sua, orkatilatik behera</p> <p>Urrutiko intxaurrek hamalau, bertaratu eta lau.</p> <p>Usua usuarekin, belea belearekin</p>	<p><i>El fuego y el agua, por debajo de la cintura</i></p> <p><i>No es oro todo lo que reluce</i></p> <p><i>Dios los cría y ellos se juntan</i></p>
<p>Zelako egurra, halako ezpala!</p> <p>Zeledon, Zeledon, hartu bai eta ez emon</p> <p>Zezenari adarretatik heldu</p> <p>Zorrek zor, lepua lodi</p> <p>Zotzaz ezin leike ziririk egin (Pagoari ezin intxaurrek eskatu)</p> <p>Zozuak beliari ipurbaltz!</p> <p>Zurrut eta putz eztago batera egitterik</p>	<p>Nolako egurra, halako ezpala!</p> <p>Zeledon, Zeledon, hartu bai eta ez eman</p> <p>Zezenari adarretatik heldu</p> <p>Zorrek zor, lepua lodi</p> <p>Zotzaz ezin daiteke ziririk egin (Pagoari ezin intxaurrek eskatu)</p> <p>Zozoak beleari ipurbeltz!</p> <p>Zurrut eta putz ez dago batera egitterik</p>	<p><i>De tal palo, tal astilla</i></p> <p><i>Ser muy agarrado</i></p> <p><i>Coger al toro por los cuernos</i></p> <p><i>Ande yo caliente y riase la gente</i></p> <p><i>Es imposible pedir peras al olmo</i></p> <p><i>Vemos la paja en el ojo ajeno, y no la viga en el propio</i></p> <p><i>Sorber y soplar es imposible a la vez</i></p>

ESAMOLDIAK	ESAMOLDEAK, ESAPIDEAK	MODISMOS
Adarra jo, harpia jo	Adarra jo, harpa jo	<i>Tomar el pelo</i>
Ahixa janda caballero!	Ahia janda caballero!	<i>Quedarse saciado</i>
Ahalegiñak eta bost egin	Ahaleginak eta bost egin	<i>Hacer hasta lo imposible</i>
Ahokaria bota	Ahokada bota	<i>Decir una exageración</i>
Ahua neurri izan	Ahoa neurri izan	<i>Decir lo que le viene en boca (referido más bien a cantidades, precios, etc.)</i>
Aittaren / Amaren semia edo alabia izan	Aitaren / Amaren semea edo alaba izan	<i>Salir a su padre o a su madre</i>
Aleitzira esan edo ibilli	Iritzira esan edo ari	<i>Calcular o decir a ojo de buen cubero; al (buen) tuntún</i>
Alia euki	Mozkortuta egon	<i>Estar borracho</i>
Alper-alperrik ibilli	Alfer-alferrik ibili	<i>Andar en vano.</i>
Andartora begira egon	Andartora begira egon	<i>Estar en Babia</i>
Aspaldiko!	Aspaldiko! / Lagun zahar!	<i>¡Viejo amigo!</i>
Ate adiña maratilla!	Ate adina maratila!	<i>Tener excusas o respuesta para todo.</i>
Aterpetik ibilli	Aterpetik ibili	<i>Andar con cuidado. Ver los toros desde la barrera</i>
Atxurra harrapo	Aitzurra harrapatu	<i>Coger una buena berza (euf.)</i>

Atzian zulua izan	Atzean zulua izan	<i>Ser como todos los demás</i>
Aza ipurdira fateko moduan geratu Azaak emun	Aza ipurdira joateko moduan geratu Azak eman	<i>Quedar lleno a reventar</i> <i>Dar calabaza</i>
Azaak jo	Ziria sartu, ederra egin	<i>Engañar, burlarse</i>
Azal sendua izan	Azal sendoa izan	<i>Tener mucha cara</i>
Bapez edo golpez	Batere ez edo kolpez.	<i>Cuando mucho, cuando nada</i>
Bare-bare egon	Bare-bare egon	<i>Estar como una malva</i>
Bazkarixa poxpolotan euki	Bazkaria pospolotan eduki	<i>Tener la comida sin preparar</i>
Begirik batu ez	Begirik batu ez	<i>No pegar ojo</i>
Begittan hartu	Begitan hartu	<i>Coger manía</i>
Bekozkua jarri	Bekozkoa jarri	<i>Fruncir el ceño</i>
Bere onetik urten	Bere onetik irten	<i>Salirse de sus casillas; sacar de quicio</i>
Berbia jan	Hitza jan	<i>No cumplir lo prometido</i>
Berezkoa euki	Berezkoa eduki	<i>Ser innato, natural, propio</i>
Bero usaiñik ez egon	Bero usainik ez egon	<i>No hacer ni pizca de calor</i>
Bistan egon / izan	Begi-bistakoa izan	<i>Caer por su propio peso</i>
Bixamona euki	Biharamuna eduki	<i>Tener resaca</i>

Burua berotu	Burua berotu	<i>Calentar los cascós.</i>
Burua lehengo lepotik euki	Burua lehengo lepotik eduki	<i>Mantenerse en sus trece</i>
Burubide bat emun	Burubide bat eman	<i>Dar una resolución</i>
Burubide txarra emun	Burubide txarra eman	<i>Dar mal termino, mal gobierno</i>
Burutik egindda egon	Burutik eginda egon	<i>Estar mal de la cabeza</i>
Danon agotan egon/ibilli	Denon ahotan egon/ibili	<i>Ser de dominio público</i>
Danon zorra	Denon zorra	<i>La deuda de todo el mundo (se refiere a la muerte)</i>
Diarka ibilli	Deiadarka ibili	<i>Andar a voces</i>
Egonian egon / Gora begira egon	Egonean egon / Gora begira egon	<i>No pegar ni golpe</i>
Ekiña txarra da	Ekina txarra da	<i>Querer es poder</i>
Elorrixo ikusi / Gorrixak ikusi	Gorriak eta beltzak ikusi	<i>Pasarlas moradas</i>
Entzun eta gor egin	Entzun eta gor egin	<i>Hacerse el loco</i>
Epel-epel egindda egon	Epel-epel eginda egon	<i>Estar como una cuba</i>
Erriel bat emun ez	Erreal bat eman ez	<i>No dar ni un real.</i>
Esku garbixa izan	Esku garbia izan	<i>Ser honrado, ser de fiar</i>
Eskuetatik fan	Eskuetatik joan	<i>Irse de las manos, desmoronarse</i>

Etxekuen barregarri izan	Etxekoen barregarri izan	<i>Dejar en ridículo a los de casa</i>
Ez gatzik ez piparrrik ez eukittia	Ez gatzik ez piperrrik ez edukitzea	<i>No tener ni chicha ni limonada</i>
Eziña berez etorri	Eziña berez etorri	<i>La imposibilidad llega sola</i>
Eziña ekiñaz egiña	Ezina ekinez egiña	<i>El uso hace maestro</i>
Fraka barririk egin ez	Praka berririk egin ez	<i>No enriquecerse</i>
Gabonetan keizak!	Gabonetan gereziak!	<i>¡Dios te lo pagará!</i>
Galesti bizixa izan	Garesti bizia izan	<i>Estar carísimo (algo)</i>
Gizonkerixak egin edo esan	Gizonkeriak egin edo esan	<i>Decir o hacer machadas</i>
Gogaikarrixa izan	Gogaikarria izan	<i>Ser molesto, -a, fastidioso, -a, despreciable</i>
Golperik be ez jo	Kolperik ere ez jo	<i>No dar ni golpe</i>
Gorrixak ikusi/pasau	Gorriak ikusi/pasatu	<i>Pasarlas moradas</i>
Gosiak eregitta egon, etorri	Goseak irekita egon, etorri	<i>Estar o venir con muchísima hambre</i>
Guxtiz itxitta egon	Guxtiz itxita egon	<i>Cerrado a cal y canto</i>
Hagiñak bardinduta izan	Haginak berdinduta izan	<i>Ser perro o zorro viejo</i>
Hankak jaso / Hanka egin / Ospa egin / Polaiñak jaso	Alde egin / Ihes egin / Ospa egin	<i>Tomar las de Villadiego</i>
Harrika bota	Harrika bota	<i>Tirar, arrojar algo a la basura</i>

<p>Harrika(d)ia euki</p> <p>Hasixan hasi</p> <p>(Hemen etxagok/n besterik), hauxe dok/n dagoena</p> <p>Hotzak dar-dar egon</p> <p>Hutsaren hurrengua izan</p>	<p>Harrikada eduki</p> <p>Hasian hasi</p> <p>(Hemen ez zegok/n besterik), hauxe duk/n dagoena</p> <p>Hotzak dar-dar egon</p> <p>Hutsaren hurrengoa izan</p>	<p><i>Tener un toque o 'pire'</i></p> <p><i>Comenzar de veras</i></p> <p><i>Esto es lo que hay</i></p> <p><i>Estar temblando de frío</i></p> <p><i>Ser un cero a la izquierda</i></p>
<p>Iñun diranak eta eztiranak esan</p>	<p>Inon direnak eta ez direnak esan</p>	<p><i>Decir perrerías</i></p>
<p>Jai euki edo egon</p> <p>Jaleo billa ibilli</p> <p>Jantzixa euki</p> <p>Jardunbidia emun</p> <p>Jo eta ke ibilli</p> <p>Jo eta su ibilli</p> <p>Jo eta ma itzi</p>	<p>Jai eduki edo egon</p> <p>Sesio edo liskar bila ibili</p> <p>Jantzia eduki</p> <p>Jardunbidea eman</p> <p>Jo eta ke ibili</p> <p>Jo eta su ibili</p> <p>Ahozabalik utzi</p>	<p><i>No haber o tener nada que hacer</i></p> <p><i>Andar buscando camorra</i></p> <p><i>Tener apoyo o ayuda</i></p> <p><i>Dar que hablar</i></p> <p><i>Andar dale que te pego o a tope</i></p> <p><i>Andar dale que te pego o a tope</i></p> <p><i>Dejar perplejo o boquiabierto</i></p>
<p>Kaka burutik behera egin</p> <p>Kakalekua altu euki</p>	<p>Kaka burutik behera egin</p> <p>Kakalekua altu eduki</p>	<p><i>Reírse a la cara</i></p> <p><i>Creerse sandios.</i></p>

Kandelia jarri (Arantzazuko Ama Birjiñiari)	Kandela jarri (Arantzazuko Ama Birjinari)	<i>Poner una vela a la Virgen para pedir amparo.</i>
Kanuan jo	Kokotean jo	<i>Dar un pescuezo</i>
Katonian egon	Katonean egon	<i>Estar en parvulitos o en Primaria</i>
Kokua jan	Kokoa jan	<i>Comer el coco</i>
Konponbiderik izan ez	Konponbiderik izan ez	<i>No tener arreglo o solución</i>
Kopla-burukua izan	Erruduntzat jo, hartu	<i>Ser cabeza de turco, chivo expiatorio</i>
Koplakin edo hartzeuakin etorri	Koplekin etorri	<i>Venir con cuentos</i>
Koipia emun	Koipea eman	<i>Hacer la pelota</i>
Lagunabarrian jantzi, bizi, ibilli	Besteen parean jantzi, bizi, ibili	<i>Vestirse, vivir o andar a la par de los demás</i>
Lan eraan ibilli [laneraan ibilli]	Lanpetuta ibili	<i>Estar ocupado, -a</i>
Leakua harrapo	Larakua harrapatu	<i>Coger una buena berza (euf.)</i>
Lekutan ibilli, lekutara fan	Gaitik erabat urrundu	<i>Irse/salirse por los cerros de Úbeda. Salirse por la tangente</i>
Leon-kastillo egin	Leon-kastillo egin	<i>Echar a cara y cruz</i>
Lo seko egin	Lo seko egin	<i>Dormir como un tronco o a pierna suelta</i>

Marmaxika / marmarrian / murmuxetan ibilli	Txutxu-mutxuka ibili	<i>Murmurar</i>
Maratillatik urtenda egon	Maratilatik irtenda egon. Burutik jota egon	<i>Estar loco de remate</i>
Minpekorik ez euki	Mihipekorik ez eduki	<i>No tener pelos en la lengua</i>
Narru betian jan	Larru betean jan	<i>Comer hasta reventar</i>
Narruko bat emun	Kolpe bat eman	<i>Dar un cachete o una colleja</i>
Oillo lurrian ibilli	Oilo lurean ibili	<i>Andar por casa, cerca de casa</i>
Okaraka hasi	Okadaka hasi	<i>Comenzar con nauseas o arcadas</i>
On billa, on billa...bonbilla!	On bila, on bila...bonbilla!	<i>Lo perfecto es enemigo de lo bueno</i>
Onenak emunda egon	Onenak emanda egon	<i>Estar para el arrastre</i>
Osasunez urratu	Osasunez urratu	<i>Romper con salud</i>
Ordu onian etorri haiz!	Ordu onean etorri haiz!	<i>¡A buenas horas, mangas verdes!</i>
Parrandan ibilli / Parrandara fan	Parrandan ibili / Parrandara joan	<i>Andar o ir de picos pardos</i>
Pikutara fan edo bialdu	Pikutara joan, bidali	<i>Ir o mandar a freír espárragos</i>
Piperrik be ez jakin	Piperrik ere ez jakin	<i>No tener ni idea</i>
Porru egindda egon	Porru eginda egon	<i>Estar hecho polvo</i>
Potrojorran ibilli	Potrojorran ibili	<i>No dar ni golpe</i>

Premiñiak erakusten dau	Premiak erakusten du	<i>La necesidad agudiza el ingenio</i>
Prosoziñua barrutik ibilli	Prozesioa barrutik ibili	<i>La procesión va por dentro</i>
Samia bihurtu	Sama edo lepoa bihurtu	<i>Retorcer el pescuezo</i>
Takateko bat hartu	Takateko bat hartu	<i>Coger un golpe</i>
Tautik be entendi ez	Tutik ere ulertu ez	<i>No entender ni jota</i>
Tautik be esan ez	Tutik ere esan ez	<i>No decir ni mu</i>
Txahala egin	Txahala egin	<i>Echar la pota</i>
Txakur haundi bat be ez balixo	Txakur handi bat ere ez balio	<i>No valer una perra gorda</i>
Txakurren salara bialdu	Txakurren salara bidali	<i>Mandar a freír espárragos</i>
Txorietxe geratu	Txorietxe gelditu	<i>Quedar vacía o abandonada una casa</i>
Txorimalo egindda ibilli	Barregarri ibili; burutik gora eginda ibili	<i>Andar desesperado, sin encontrarle el punto</i>
Ukatuta egon	Ukatuta egon	<i>Estar reventado, hecho polvo</i>
Ulixari dana bost inporta xao!	Urliari dena bost inporta dio!	<i>Darle igual tres que treinta y tres</i>
Usaiñian ibilli	Atzetik ibili / Peskizan ibili	<i>Merodear, husmear, rastrear</i>
Xaguka-xaguka ibilli	Zabuka-zabuka ibili	<i>Ir dando tumbos</i>
Zartaria jo	Zartada jo	<i>Explosionar, explotar</i>

Zer xabillagu / xabiñagu, ba?	Zer ari gaituk/n, ba?	<i>¿Qué haces, pues?</i>
Zer xagok / xagon, ba?	Zer zegok / zegon, ba?	<i>¿Qué hay?</i>
Zipitzik be emun ez	Zipitzik ere eman ez	<i>No dar ni pizca</i>
Zotza-ziririk ez irabazi	Zotza-ziririk ez irabazi	<i>No ganar ni un real</i>
Zurumurrua zabaldu / Hotsa zabaldu	Zurumurrua zabaldu/Hotsa zabaldu	<i>Correr el rumor</i>
Zurrutari emun	Zurrutari eman	<i>Darle al drinking</i>

UME KANTUAK / HAUR KANTAK / CANCIONES INFANTILES

<p>Txantxulerio kaminero Ez dauka dirurik Lau alabatxo ditu Ezkondu gaberik. Bosgarrena semia Kapote zaharrakin Konejua dirudi Bere bizarrakin.</p> <p><i>Ahotsak Ahozko Ondarea Kantu eta Jolasak</i></p> <p>Olan-olanetan Zozue kantetan Gure etxeko mutikotxuek Kaka fraketan!</p> <p><i>Mondraguen jasotako kantua</i></p> <p>Dona, dona katona sutondoan aitona lepotik behera kutuna a – ze – nes – ka – mu – til – tun – tu – na ZU, KAN-PO-RA!</p> <p><i>Ahotsak Ahozko Ondarea Kantu eta Jolasak</i></p>	<p>Bat eta bi, hiru ta lau Txominek andrie saldu dau. Zer egin dau pekatu? Aldeko txakurre urketu!</p> <p><i>Mondraguen jasotako kantua</i></p> <p>Arre-arre mandoko, bixar Tolosarako, etzi Panplonarako. Handik zer ekarriko? Zapatak eta gerriko. Norendako? Norendako? Mikelendako! (Edo altzuan dakotzunendako)</p> <p><i>Ahotsak Ahozko Ondarea Kantu eta Jolasak</i></p>	<p style="text-align: center;">Zirulen</p> <p>Zirulen, bai zirulen eder txorixak iruten, karramarrua zopizarren, txinddorrixa laixan, akerra kaixan, irixa dantzan, ahuntza / astua danboliña JO eta JO eta JOOOO!</p> <p><i>Araotzen jasotako ume kantua. Jose Mª Anduaga herriko kantariak pentagramara pasatuta. Eta KANTUKERIXAK Oñatiko kontu zaharrak eta kantu barrixak</i></p> <p><u>Hiztegia</u></p> <p>Irun: hilar Zopizarren: aitzurrez lurra azaletik jo = jorratu Laixan: laixarekin lurra irauli Kaixan: jaixan</p>
---	--	--

BIBLIOGRAFIA:

- *El vocabulario vasco de Aranzazu-Oñati y zonas colindantes*. Fr. Cándido Izaguirre
- *Bergara aldeko hiztegia*. Juan Martin Elexpuru
- *Oñatiko euskera*. Kepa Elortza, Roberto Altuna eta Koldo Zumalde
- *Atsotitzak*. Gotzon Garate
- *Berbeta berua*. Alberto Telleria
- *Gaztelaniazko esamoldeak euskaraz*. Aizu, 205-228 zk. (1998/01-1999/01)
- *Orotariko Euskal Hiztegia*. Euskaltzaindia
- *Euskaltzaindiaren hiztegia*
- *Elhuyar hiztegia*

Oñatin euskaraz bizitzeko
oinarrizko hiztegia eta gramatika.

*Vocabulario y gramática básica para
poder vivir en euskara en Oñati.*

